

Den omfattande välfärdsberättelsen

2022–2025

Innehåll

I FRÄMJANDE AV VÄLFÄRD UNDER FULLMÄKTIGEPERIODEN 2022–2025

Sammanfattning

Främjande av hälsa, välfärd och delaktighet i Esbo

Välfärd i Berättelsen om Esbo
Strukturer för ledning av välfärdsarbetet
Vårdreformens konsekvenser för främjandet av hälsa och välfärd
Koefficienten för hälsa och välfärd

Utvärdering av åtgärderna i välfärdsplanen

Delaktighet och likabehandling
Psykisk hälsa
Trivsamma, trygga och aktiva boendemiljöer
Utveckling av samarbete mellan olika aktörer

II OMVÄRLDEN, BEFOLKNINGENS VÄLFÄRD OCH UTMANINGAR

Omvärlden

Befolkningsstruktur
Sysselsättning
Utkomst
Boende, livsmiljö och säkerhet

Befolkningens välfärd och utmaningar

Barn och unga
Personer i arbetsför ålder
Äldre

III UPPFÖLJNING

Inledning

I Esbo syns främjandet av hälsa och välfärd i kommunens strategiska planering och mål. I Berättelsen om Esbo, det vill säga stadens strategi, framgår att stadens värden och verksamhetsprinciper bygger på invånar- och kundorientering, ansvarsfullhet, föregångarskap och rättvisa. Flera av fullmäktigeperiodens mål stöder främjandet av hälsa och välfärd.

I Berättelsen om Esbo syns FN:s mål för hållbar utveckling (SDG) starkt. I synnerhet innebär främjande av social hållbarhet också främjande av hälsa, välfärd och delaktighet.

Främjandet av välfärd innebär kunskapsbaserad och systematisk påverkan på välfärden och dess delfaktorer, såsom levnadsförhållanden och miljö, levnadsvanor och livshantering, delaktighet samt tillgången till tjänster och hur väl tjänsterna fungerar. Med hjälp av kommunens välfärdsarbete kan resurser också riktas till att minska välfärdsskillnaderna. Främjandet av välfärden genomförs i Esbo i samarbete med olika aktörer, centrala partner och invånare.

Den gångna fullmäktigeperioden kan sägas vara en ändringsperiod. Efter vårdformen och reformen av räddningsväsendet har främjandet av hälsa och välfärd hört till både kommunernas och välfärdsområdets uppgifter.

Kommunerna och välfärdsområdena ska enligt lagen också stöda varandra i främjandet av välfärden. Under den gångna fullmäktigeperioden har samarbetet mellan kommunerna och välfärdsområdet framskridit, även om det har gått långsamt på grund av arbetet med att bygga upp välfärdsområdet samt ekonomiska svårigheter.

Även i Esbo väntade man på att välfärdsområdet skulle byggas upp. Många fungerande modeller upphörde i brist på ansvariga under år 2023. Dessa förändringar har återspeglats i det välfärdsarbete som utförts under hela fullmäktigeperioden, eftersom det var nödvändigt att inleda arbetet för att främja hälsa och välfärd genom att bygga upp verksamheten på nytt.

Välfärdsberättelsen och välfärdsplanen blir separata handlingar

I Esbo sammanställs välfärdsberättelsen en gång per fullmäktigeperiod. Syftet med välfärdsberättelsen är att granska den gångna fullmäktigeperioden i ljuset av de mål och åtgärder som ingick i planen samt att beskriva välfärdens nuläge i Esbo.

I välfärdsberättelsen framförs också tankar om vilka fokusområden som rekommenderas för den nya fullmäktigeperioden. Välfärdsberättelsen delges olika påverkansorgan och nämnder.

Välfärdsplanen bereds hösten 2025 separat i samarbete med olika resultatenheter och intressentgrupper efter att den nya Berättelsen om Esbo har blivit färdig. Välfärdsplanen ska stöda stadens strategiska mål och på så sätt säkerställa att både de strategiska fokusområdena, välfärdens nuläge, rekommendationerna i välfärdsberättelsen samt de lokala och regionala rekommendationerna beaktas som fokusområden för välfärden när planen utarbetas. Det nya fullmäktige får en chans att behandla välfärdsplanen och påverka hur den utformas.

Samarbete med välfärdsområdet och andra kommuner i välfärdsområdet

Västra Nylands välfärdsområde, som bildades vid ingången av 2023, har byggts upp gradvis under de senaste två åren. På kontaktytorna mellan kommunen och välfärdsområdet bedrivs ett nära samarbete särskilt inom främjandet av hälsa och välfärd. Välfärdskoordinatorerna från kommunerna i området träffas varje månad tillsammans med representanter för välfärdsområdet och organisationerna.

Jämfört med den nationella nivån ligger samarbetet inom främjande av hälsa och välfärd på en speciellt god nivå, och viljan att uppnå gemensamma mål är till och med exceptionell. Detta syns bland annat i utvecklingen av välfärdsarbetet, i synkroniseringen av arbetet med välfärdsberättelsen och välfärdsplanen samt i hjälpen till andra kommuner. Eftersom strukturerna för välfärdsarbetet i såväl kommunerna som välfärdsområdet ännu inte är helt färdiga, har det varit nyttigt att dryfta dem tillsammans.

De lagstadgade kommunförhandlingarna hölls i mars 2024, och vid mötet kom man överens om att utse partner mellan kommunen och välfärdsområdet i de funktioner där samarbetet är nödvändigt för att tjänsterna ska lyckas. De egentliga förhandlingarna om främjande av hälsa och välfärd, där man särskilt kom överens om gemensamma välfärdsområden, hölls 14.11.2024. Förhandlingarna utgör också grunden för den nya välfärdsplanen.

Välfärdsberättelsen har sammanställts av Esbo stads expertgrupp för välfärdsarbete samt av åldersvisa styrgrupper. Representanter för organisationer och Omnia har bistått i olika delar av arbetet.

Taru Ikäheimonen, välfärdschef; Maria Tiilikkala, specialplanerare för samhälls- och organisationsarbete; Minna Joensuu, forskningsdirektör, Sanna Jaatinen, forskare; Jussi Sorsimo, HyTe ry; Elina Pulli, specialsakkunnig vid resultatenheten för kultur; Virpi Mikama, idrottschef; Satu Laukkanen, säkerhetskoordinator; Tiina Järvinen, utvecklingschef för stadsmiljösektorn; Annika Kaarnalehto; specialplanerare inom sektorn för fostran och lärande; Virpi Mattila, direktör för småbarnspedagogik; Said Aden, specialsakkunnig; Teemu Haapalehto, direktör för invandringsärenden; Tiina Eronen, utvecklingschef vid stadsplaneringscentralen; Marja-Riitta Lygdman, servicechef på Omnia; Erja Kumpulainen, branschrektor på Omnia; Sirkku Kiviniitty, tillgänglighetsexpert; Kaarina Salonen, chef för mångfalds- och delaktighetsärenden

I Främjande av välfärd under fullmäktigeperioden 2022–2025

Sammanfattning

Under fullmäktigeperioden 2022–2025 utfördes arbete för att främja välfärd i enlighet med målen i Berättelsen om Esbo och de mål som fullmäktige godkände.

De största omvälvningarna under fullmäktigeperioden gällde såväl globala, riksomfattande som regionala förändringar i omvärlden. Dessa återspeglades i befolkningens välfärd i synnerhet på grund av den stramare ekonomiska situationen. Också den inledande stelheten och organiseringen av välfärdsområdets arbete på kontaktytor har påverkat det arbete som utförs i kommunen. Esbo stads beslut att vänta på välfärdsområdets utveckling orsakade ett avbrott på ett år i ledningen av välfärdsarbetet, vilket för sin del har försvårat återupptagandet av arbetet.

Trots förändringarna i omvärlden har arbetet för att främja välfärden utförts inom sektorerna och resultatenheterna.

Delaktigheten bland barn och unga har främjats bland annat inom projektet YHOP för

utvecklingen av den generellt inriktade elevhälsan, med gemenskapshandledare och under elevkårsevenemangen Vi hör ihop!.

De unga har själva varit entusiastiska över detta och önskat en fortsättning på de gemensamma evenemangen. Under projektets gång har skolorna och eleverna varit aktiva och ordnat jippon som skapar glädje i sina bostadsområden.

Projektet för ungdomsarbete i skolor i Esbo inleddes hösten 2023, då fem ungdomshandledare började arbeta i nio olika skolor. En av ungdomshandledarna arbetar på svenska. Syftet med projektet är att utveckla en modell för ungdomsarbete i skolorna i Esbo och att skapa förutsättningar för etablering av verksamheten.

Staden vill främja fritidsmöjligheterna bland vuxna i arbetsför ålder, i synnerhet bland dem som står utanför arbetslivet, genom att fortsätta Kaikukortet-verksamheten och erbjuda avgiftsfria och förmånliga motions- och kulturevenemang. Arbetarinstitutet bjuder fortfarande avgiftsfria eller förmånliga kurser för utveckling av olika färdigheter. Koto-Espoo tjänster, som hör till produktgruppen Hello Espoo, riktar sig i synnerhet till invandramammor som sköter sina barn hemma.

De erbjuds möjlighet att lära sig finska och studera.

Vid stadsmuseet finns flera etablerade grupper som engagerar personer i arbetsför ålder.

Tjänsterna för äldre utvecklades med hjälp av verksamheten i seniorbilen Senioripaku. Tjänsterna fördes ut till invånarna, till de områden där det är långt till tjänsterna.

Esbo har deltagit i projektet Estradi, som utvecklar sättet att förmedla digitala kulturtjänster för äldre. Som en del av projektet började man vid sidan av boken Katse Espooseen producera en podcastserie med samma namn, som samlar in seniorernas berättelser från olika delar av Esbo.

När det gäller grupper med särskilda behov har staden främjat tillgängligheten också i naturen, och under fullmäktigeperioden byggdes en tillgänglig naturstig, Sländasrunden, i Lakisto. Det finns också ett större behov av att beakta tillgängligheten. I Esbo har dock arbetet med att ta hänsyn till grupper med specialbehov kommit i gång väl inom idrotts- och kulturtjänsterna.

Främjande av hälsa, välfärd och delaktighet i Esbo

Främjandet av kommuninvånarnas välfärd är enligt kommunallagen en av kommunernas mest centrala uppgifter. Om främjande av hälsa och välfärd i kommunerna stadgas i § 6 i lagen om ordnande av social- och hälsovård (612/2021). Enligt kommunallagen (410/2015) ska kommunen sträva efter att främja invånarnas välfärd och en hållbar utveckling. Dess betydelse har accentuerats ytterligare sedan välfärdsområdena inledde sin verksamhet.

Främjandet av välfärden ska tas upp i kommunstrategin, där fullmäktige bland annat beslutar om de långsiktiga målen för kommunens verksamhet och ekonomi. Ansvaret för främjandet av hälsa och välfärd är gemensamt för sektorerna, vilket också syns i Berättelsen om Esbo. Främjandet av hälsa och välfärd anknyter till många andra centrala kommunala uppgifter, såsom främjande av delaktighet, främjande av säkerhet, stöd för integration, inverkan på levnadsvanor, förebyggande mental- och missbruksarbete samt främjande av likabehandling och jämlikhet.

Kommunen ska vid beredningen av beslutsfattandet bedöma konsekvenserna för

befolkningens hälsa och sociala välbefinnande. Kommuninvånarnas välfärd ska också följas upp enligt befolkningsgrupp och årligen rapporteras till fullmäktige. Rapporteringen ska redogöra för invånarnas hälsa och välfärd och för de åtgärder som vidtagits i kommunen för att tillgodose deras välfärdsbehov.

En omfattande välfärdsberättelse ska beredas för varje fullmäktigeperiod. Välfärdsmålen, det vill säga välfärdsplanen, ska basera sig på en bedömning av nuläget och behoven. Kommunen ska fastställa ansvariga aktörer och mätare. Dessutom ska staden samarbeta med sektorerna och andra aktörer.

Förebyggande rusmedelsarbete är verksamhet som minskar skadligt bruk av rusmedel och missbruk av dem samt hälsomässiga, sociala och samhällsliga skadeverkningar av tobaksprodukter och penningspel (523/2015, 2 §). Arbetet är en del av främjandet av hälsa och välfärd. Lagen om ordnande av förebyggande rusmedelsarbete förpliktar kommunerna att sörja för organiseringen av det förebyggande rusmedelsarbetet inom sitt område (549/2022, 5 §).

Välfärd i Berättelsen om Esbo

I Berättelsen om Esbo, det vill säga stadens strategi, ligger invånarnas välfärd i fokus ända från visionen. I den konstateras att Esbo är en ansvarsfull och human föregångare, där det är bra att bo, lära, arbeta och företaga för alla och där invånarna har en genuin möjlighet att påverka. Esbo har som mål att vara den hållbaraste staden i Europa. Verksamheten ska organiseras och utvecklas på ett ekologiskt, ekonomiskt, socialt och kulturellt hållbart sätt. Esbo stad har också förbundit sig att nå FN:s mål för hållbar utveckling före år 2025.

Befolkningen i Esbo är i genomsnitt välmående och högt utbildad. I Berättelsen om Esbo framfördes exempel på utmaningar för välfärden, bland annat en snabb ökning av befolkningen samt antalet invånare med främmande språk som modersmål, den åldrande befolkningen och ekonomiska utmaningar. Den arbetslöshet och ensamhet samt de välfärdsutmaningar som fick sin början under coronapandemin och som ökat under kriget i Ukraina fortsätter att öka. Under återhämtningen från coronapandemin reagerade Esbo stad särskilt på de ökade välfärdsutmaningarna bland barn och unga och försökte inom ramen för sina resurser säkerställa att välfärdsskillnaderna, såsom

fattigdom bland barnfamiljer, inte ökar. Kriget i Ukraina, Finlands skuldsättning, uppbyggnaden av välfärdsområdena och riktlinjerna i regeringsprogrammet har dock påverkat arbetet med att säkerställa att genomförandet av dessa åtgärder och resurser förverkligas.

I Berättelsen om Esbo understryks att alla som bor i Esbo är Esbobor och att de bör ha möjlighet att växa och utvecklas i sina liv. Invånarna uppmuntras att vara aktiva och självständiga samt att ta hand om sig själva, sina närstående och sin närmiljö. Det rikliga kulturutbudet, närnaturen och motionsmöjligheterna erbjuder fortfarande utmärkta källor till välfärd för invånarna. Stadsplaneringen tar hänsyn till natur och rekreation och Esbo strävar efter att vara en föregångare i att samordna en växande stad med en mångsidig natur. Esbo stöder välfärden genom välorganiserade tjänster som underlättar en smidig vardag. Oberoende av familjens bakgrund eller ekonomi är målet att skolorna och daghemmen ska ge alla barn och unga i Esbo goda förutsättningar för livet, fortsatta studier och arbete.

Berättelsen om Esbo förde också fram samarbetet med partner för att främja välfärden. Esbo stad har utfört ett nära samarbete i synnerhet inom förebyggande av marginalisering, familjerådgivning, äldreomsorg och integration av invandrare. Dessutom strävade man efter att

minska bostadslösheten tillsammans med stadens partner.

Reformen av social- och hälsovården och räddningsväsendet, som trädde i kraft vid ingången av år 2023, har haft en betydande inverkan på kommunens välfärdsuppgift.

I Berättelsen om Esbo förutsattes att Esbo stad i samband med vårdreformen tryggar goda hälsovårdstjänster och samtidigt skapar goda samarbetsmodeller för att främja välfärden i Esbo tillsammans med välfärdsområdet. I Berättelsen om Esbo konstaterades det dessutom att lycka, hälsa, välfärd och psykisk hälsa framför allt utvecklas genom nära människorelationer. Därför ordnar Esbo stad tjänsterna tillsammans med välfärdsområdet och i samarbete med kunderna och deras närstående. På grund av den långsamma uppbyggnaden av välfärdsområdet har detta arbete bara inletts. Kommunen fokuserar på förebyggande åtgärder.

De fyra förvaltningsövergripande utvecklingsprogrammen för fullmäktigeperioden verkställde också Berättelsen om Esbo för egen del. Programmen utgör samarbetsplattformar där man genom försök och pilotprojekt utvecklar innovativa lösningar tillsammans med partner. Ett av utvecklingsprogrammen var Ett välmående Esbo, som

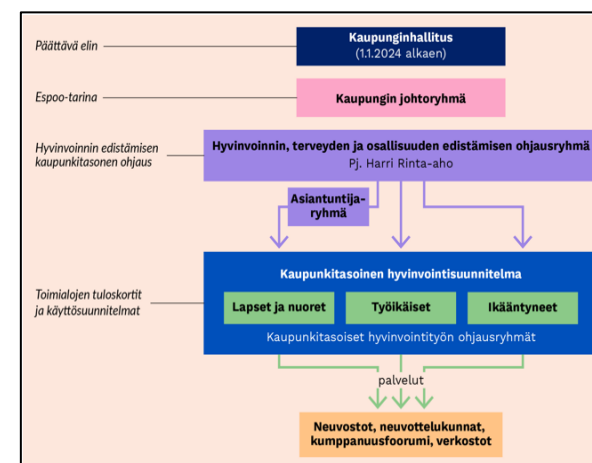

Bild 1. Välfärdsarbetets struktur i Esbo.

i synnerhet fokuserade på att främja invånarnas välfärd.

Strukturer för ledning av välfärdsarbetet

För ledningen av Esbo stads välfärdsarbete ansvarade under den gångna fullmäktigeperioden stadens ledningsgrupp, styrgruppen för främjande av välfärd, hälsa och delaktighet samt tre styrgrupper för välfärdsarbete per åldersgrupp. Expertgruppen var en förberedande och samordnande instans. De nuvarande strukturerna för välfärdsarbetet drogs upp år 2017, och de möjliggör samarbete mellan olika sektorer och med centrala partner för att främja välfärden.

Hur väl styrstrukturerna för välfärdsarbetet fungerar bedöms i slutet av fullmäktigeperioden. Den respons som inkommit hittills tyder på att kommunikationen mellan grupperna måste utvecklas och att gruppernas mål måste förtydligas. Bedömningen utnyttjas vid utvecklingen av välfärdsarbetets strukturer.

Stadsstyrelsen

Stadsstyrelsen har fungerat som det högsta beslutande organet sedan början av år 2024.

Stadens ledningsgrupp

Stadens ledningsgrupp ansvarar för integreringen av välfärdsperspektivet i stadens strategi samt i planeringen och uppföljningen av stadens verksamhet och ekonomi.

Styrgruppen för främjande av välfärd, hälsa och delaktighet

Styrgruppen säkerställer att välfärdsaspekterna är en del av de ovannämnda processerna och ser till att de gemensamma målen för välfärd syns i sektorernas och resultatenheternas resultatkort. Styrgruppen leder genomförandet av välfärdsmålen och främjar samarbetet mellan sektorerna och nätverken som stöder välfärden. I styrgruppen ingår representanter för alla sektorer, de centrala resultatenheterna, organisationsfältet och Esboregionens utbildningssamkommun Omnia. Efter att

välfärdsområdena inledde sin verksamhet fick också de representanter i styrgrupperna.

Strukturerna för främjande av delaktighet stärktes genom att delaktighet i högre grad inkluderades i styrgruppens arbete år 2021, då delaktighet lades till i styrgruppens namn och en specialsakkunnig inom delaktighet anslöts till gruppen.

Styrgrupperna för barn och unga, personer i arbetsför ålder och äldre

De tre styrgrupperna för åldersgrupperna planerar, följer upp och utvärderar det förvaltningsövergripande välfärdsarbetet. Dessa styrgrupper ansvarar bland annat för uppställandet av välfärds mål och åtgärder som gäller åldersgruppen samt för uppföljningen av dem.

Under styrgruppen för välfärd bland barn och unga verkar också fyra lokala välfärdsgrupper för barn och unga (under 16 år), som leds av distriktscheferna för finsk grundläggande utbildning. Dessutom har staden en arbetsgrupp för välfärd bland unga (16–29 år) som leds av ungdomstjänsterna.

I början av fullmäktigeperioden började man ta bättre hänsyn till invånare med funktionsnedsättning samt deras perspektiv. Ombudsmannen för personer med

funktionsnedsättning som valdes till uppgiften överfördes dock efter en kort tid till välfärdsområdet, och efter det saknade Esbo stad en expert på ärenden som gäller personer med funktionsnedsättning. I praktiken försvagade detta möjligheten att föra fram perspektivet bland personer med funktionsnedsättning. Rådet för personer med funktionsnedsättning fortsatte att lyfta fram detta perspektiv.

Arbetet med att stärka tillgänglighetsaspekten i strukturerna för främjande av hälsa och välfärd har pågått sedan våren 2024, när en tillgänglighetsexpert anslöts till styrgruppen för välfärdsarbete bland äldre. Detta gör det möjligt att bättre ta hänsyn till de personer som behöver tillgänglighet vid insamlingen av välfärdsinformation, välfärdsplanering och uppföljning. Tillgänglighetsexperten sköter också kontakten med rådet för personer med funktionsnedsättning.

Expertgruppen för välfärdsarbete

Den förvaltningsövergripande expertgruppen bereder ärenden som hör till styrgruppen för främjande av välfärd, hälsa och delaktighet och är samtidigt en samordningsgrupp för främjande av välfärd i synnerhet på strategisk nivå. Gruppen ansvarar också för att sammanställa och rapportera välfärdsinformation.

Ett intensivt välfärdsrelaterat samarbete utförs bland annat med organisationer, församlingar och företag som är verksamma i området. Viktiga partner är också läroanstalterna i området.

Teamet för främjande av välfärd, hälsa och delaktighet

I början av 2024 anställde Esbo stad en välfärdschef. Till välfärdschefens uppgifter hör att främja, följa upp och utvärdera välfärd, hälsa och delaktighet på stadsnivå. Till teamet för främjande av välfärd, hälsa och delaktighet hör specialplanerare inom delaktighet, organisations- och samfundsverksamhet och kommunikation samt sekreterarstöd. Kommunikationsexperten ansvarar också för förebyggande rusmedelsarbete. Välfärdschefen leder expertgruppen för välfärdsarbete och är programchef för programmet Ett välmående Esbo. Välfärdschefen svarar också för att sammanställa och presentera rapporteringen över det gångna året samt den gångna fullmäktigeperioden.

Välfärdsplanering, uppföljning och rapportering

Styrgrupperna för välfärdsarbetet för olika åldersgrupper följer upp hur väl målen och åtgärderna i välfärdsplanen uppnås. De genomförda åtgärderna inom välfärdsarbetet rapporteras årligen i samband med bokslutet.

Ett informationspaket om välbefinnandet i Esbo sammanställs årligen som en del av en mer omfattande beskrivning av omvärlden. Informationspaketet fungerar som informationskälla för uppföljning av välfärdens tillstånd samt för den omfattande välfärdsberättelse och välfärdsplan som sammanställs för varje fullmäktigeperiod. Välfärdsinformationen samlas in genom förvaltningsövergripande samarbete. Informationspaketen som beskriver omvärlden finns samlade på Esbo stads webbplats. Dessutom har man utnyttjat material som insamlats i Esbo i samband med enkäten Hälsa i skolan år 2023, samt material från undersökningen Hälsosamma Finland från samma år. Bägge materialen är sammanställda av Institutet för hälsa och välfärd (THL). Resultatenheterna har låtit göra egna enkäter (bland annat finska grundläggande utbildningens årliga elevenkäter). Huvudstadsregionens enkät om missbrukssituationen hösten 2024 har också använts som informationskälla.

Denna välfärdsberättelse innehåller plock som handlar om Esbobornas livskvalitet, delaktighet, jämlikhet, mobilitet och levnadsvanor, om miljö och säkerhet samt faktorer som gäller psykisk hälsa och användningen av berusningsmedel. I välfärdsberättelsen har man lyft fram exempel på sådant som lyckats och sådant som väcker oro, och dessa fungerar också som förslag inför den kommande välfärdsplanen.

Programmet Ett välmående Esbo

Utvecklingsprogrammet Ett välmående Esbo tar fram många olika sätt att behandla och förebygga problem med psykisk hälsa. Seniorbilverksamheten (Senioripaku), vars syfte är att föra ut tjänster till äldre, inleddes med finansiering från programmet. Senare har verksamheten etablerats som en del av stadens tjänster.

Under programmets senare år genomfördes ett glädjeåterställningspaket, Huomaa hyväl, för nybörjarundervisningen. Den innehöll material om positiv pedagogik och om att hitta sina starka sidor samt utbildning för lärare och vårdnadshavare. Med hjälp av programmet har man stött barnens delaktighet bland annat genom att finansiera genomförandet av barnens idéer inom småbarnspedagogiken och ordnandet av elevkårernas gemensamma evenemang. Programmet utvecklade också frivilligverksamheten bland kommuninvånarna och annat arbete som främjar välbefinnandet, såsom idrottstjänsternas, kulturtjänsternas och ungdomsarbetets förutsättningar att främja invånarnas hälsa och lycka. Programmet utformade och styrde kommunikationen och verksamhetssätten; slutresultatet blev broschyren Må bra i Esbo. Broschyren riktar sig till invånarna och informerar dem om vad främjande av hälsa och välfärd i kommunen

innebär. Broschyren översattes till flera språk och kan laddas ner på stadens webbplats.

Beslut om utvecklingsprogrammets program mål fattades i början av år 2022 och en bedömning av programmets mål och åtgärder utförs i januari 2025.

Vårdreformens konsekvenser för främjandet av hälsa och välfärd

I och med vårdreformen överfördes ansvaret för ordnandet av social- och hälsovårdstjänster från kommunerna till välfärdsområdena 1.1.2023. Efter reformen ligger ansvaret för främjande av hälsa och välfärd hos både kommunerna och välfärdsområdena. Kommunernas och välfärdsområdenas uppgifter inom främjande av hälsa och välfärd fastställs i 6 § och 7 § i lagen om ordnande av social- och hälsovård (612/2021). Att både kommunen och välfärdsområdet nu har samma lagstadgade mål har lett till oklarhet om vilken uppgift som ska skötas av vilken part. Den allt stramare ekonomiska situationen har försvårat situationen ytterligare.

Utvecklingen av det regionala samarbetet för främjande av hälsa och välfärd i Västra Nylands välfärdsområde har lyckats bra. Välfärdsområdets och kommunernas gemensamma projekt skapade en samarbetsstruktur som även efter att projektet avslutats har kvarstått som ett samarbetsforum.

Andra kontaktytor och samarbete, såsom livsstilsrådgivning, elevhälsa, hälsokontroller för arbetslösa, läkemedelsbehandling samt mödra- och barnrådgivningens kontroller och säkerhetssamarbete, har ännu inte till alla delar nått en tillfredsställande nivå. Den stora variationen i kommunernas informationshanteringssystem, välfärdsområdets sparåtgärder och den dåliga tillgången på arbetstagare på riksnivå har fördröjt ordnandet av elevhälsan och rådgivningsverksamheten på det sätt som lagen kräver. På motsvarande sätt beror förseningarna i hälsoundersökningarna för arbetslösa på välfärdsområdets ekonomiska situation. Samarbetsstrukturerna är alltså fortfarande inte helt klara i slutet av år 2024.

TEA-viisari visar vägen inom kommunens välfärdsledning

TEA-viisari är ett verktyg som beskriver hälsofrämjande aktivitet, det vill säga kommunens verksamhet för att främja invånarnas hälsa och välfärd.

Kommunledningens engagemang, ledning, uppföljning och behovsanalys samt resurser ligger enligt verktyget TEA-viisari på en god nivå. Delaktigheten ligger nära en god nivå trots att en närmare granskning visar att resultaten påverkats märkbart av att invånarforum inte längre ordnas.

Bild 2. TEA-viisari visar kommunledningens situation år 2023.

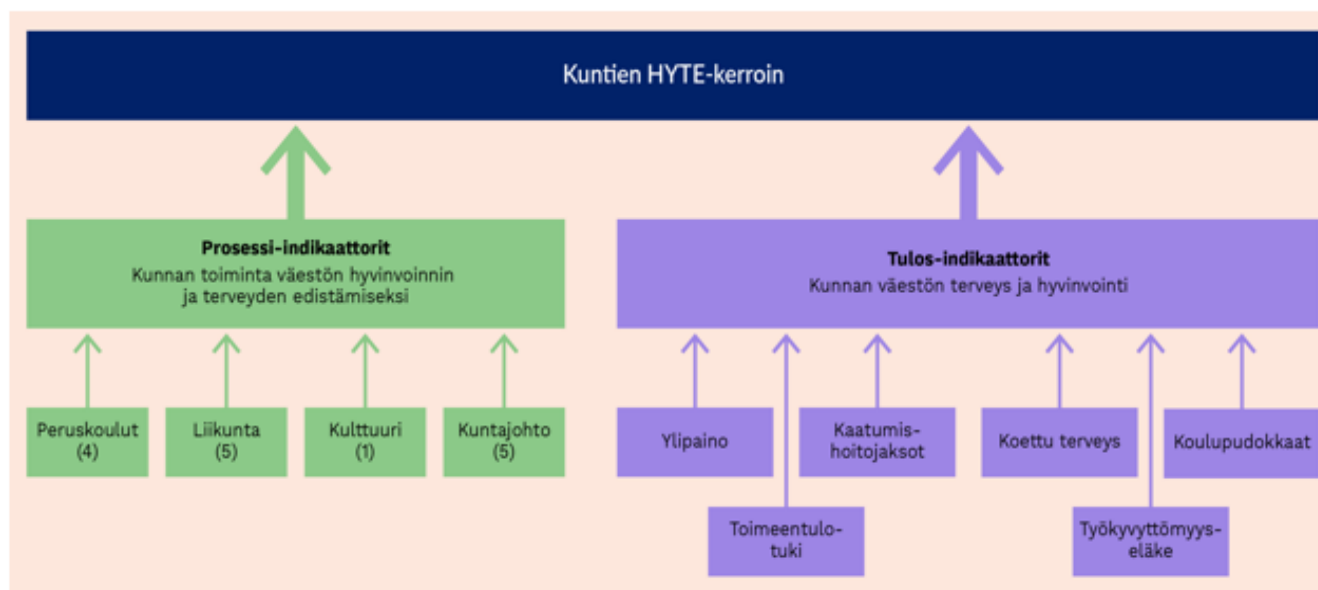
Koefficienten för hälsa och välfärd

HYTE-koefficienten för hälsa och välfärd (en tilläggsdel till statsandelen för främjande av hälsa och välfärd) är ett incitament, vilket innebär att storleken på statsandelen delvis bestäms enligt kommunens arbete för att främja hälsa och välfärd. Tilläggsdelens storlek bestäms utifrån två typer av indikatorer: processindikatorer som beskriver verksamheten och resultatindikatorer som beskriver resultaten. Indikatorernas lämplighet utvärderas regelbundet och de kommer inte alltid att vara samma.

År 2024 fick Esbo ca 6,2 miljoner euro på grund av koefficienten för hälsa och välfärd. Kommunen kan använda det erhållna beloppet för skötseln av de uppgifter som anvisats i grunderna för statsandelen. I Esbo finns inga närmare anteckningar om vad pengarna har använts till.

Processindikatorer

Processindikatorerna beskriver kommunens resurser och åtgärder för att främja hälsa och välfärd. Med hjälp av dem mäts nuläget. Indikatorerna är relativt många, så att man ska kunna göra en övergripande bedömning av verksamheten. Indikatorerna beskriver skapandet av förutsättningar för ett verkningsfullt och samordnat främjande av hälsa och välfärd.

Processindikatorerna har samlats in direkt från kommunerna i samband med Institutet för hälsa och välfärds TEA-datainsamlingar, vilket innebär att de baserar sig på kommunernas självbedömning.

Indikatorer som beskriver verksamheten:

1. [kommunledning](#) (5 enskilda indikatorer)
2. [motion och idrott](#) (5 enskilda indikatorer)
3. [grundskola](#) (4 enskilda indikatorer)
4. [kultur](#) (1 enskild indikator)

Resultatindikatorer

Resultatindikatorerna beskriver resultaten av främjandet av hälsa och välfärd på befolkningsnivå. Med hjälp av dem mäts förändringen. För resultatindikatorerna beräknas skillnaden mellan de två senaste åren så att man kan se den förändring som skett.

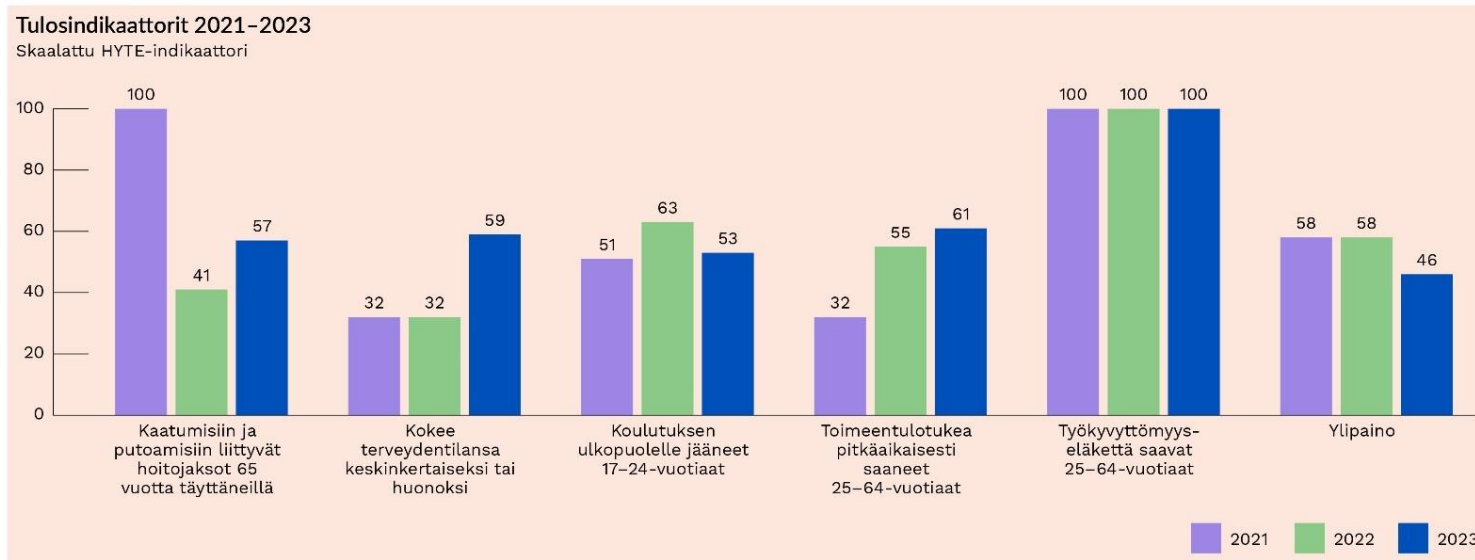
Den största skillnaden omvandlas ett värde som ger hundra poäng, och den minsta skillnaden ett värde som ger noll poäng i resultatindikatorn.

I Esbo har det under fullmäktigeperioden skett en utveckling i antalet långa raster i skolorna, i de lagstadgade inspektionerna av en hälsosam och trygg skolmiljö samt i uppföljningen av elevernas frånvaro.

Däremot ska i synnerhet verksamheten enligt rekommendationen för skolbespisningen utvecklas.

Bild 3. Resultatindikatorer för åren 2021-2024.

Tabellen intill visar att utveckling skett sedan året innan, i synnerhet i vårdperioder som beror på fallolyckor, i antalet personer som fått utkomststöd en längre tid (25-64-åringar) samt i antalet personer som fått invalidpension (25-64-åringar), där målet redan uppnåtts.

Utvärdering av åtgärderna i välfärdsplanen

Fullmäktigeperiodens fokusområden för främjande av hälsa och välfärd fastställdes i samarbete mellan styrgrupperna för välfärdsarbetet i olika åldersgrupper. Fokusområdena tar hänsyn till fullmäktigeperiodens mål i Berättelsen om Esbo. Fokusområdena godkändes i den

Fokusområden för fullmäktigeperioden 2022–2025:

- Vi främjar delaktighet och likabehandling
- Vi stöder psykisk hälsa
- Vi utvecklar trivsamma, trygga och aktivitetsfrämjande boendemiljöer
- Vi stärker samarbete mellan olika aktörer för att stödja invånarnas välfärd

förvaltningsövergripande styrgruppen för främjande av välfärd, hälsa och delaktighet.

1. Vi främjar delaktighet och likabehandling

Vid bedömningen av åtgärderna ska det beaktas att delaktighet är ett sätt att samarbeta med målgruppen. Inom främjande av likabehandling är målet att undanröja hinder för deltagande och påverkan. Det finns inga exakta mätare för dessa frågor, utan åtgärderna är den verksamhet där dessa frågor har genomförts.

1.1 Delaktighet och likabehandling inom tjänsterna för fostran och lärande

I daghem, skolor och gymnasier i Esbo tar man hänsyn till barns och ungas välfärd på ett övergripande sätt, vilket innebär att välfärd har en central roll i den dagliga fostran och i undervisning, från småbarnspedagogik till andra stadiet. Ett mål var att öka deltagandet i småbarnspedagogiken. Målet uppnåddes, eftersom deltagandet har ökat med 1,6 procent mellan åren 2021 och 2023.

Inom småbarnspedagogiken genomfördes med stöd av programmet Ett välmående Esbo ett projekt för att delaktiggöra barn. Under projektet, som utfördes år 2023, fick 20 enheter planera upphandlingar som stöder välfärden.

Inom den grundläggande utbildningen främjades delaktigheten bland barn och unga genom elevkårsverksamheten, i synnerhet för att öka sammanhållningen och goda gärningar. Genom verksamheten med skolmatsambassadörer kunde eleverna påverka frågor som gäller deras skola och skolmåltiderna. Dessutom togs elever och studerande med bland annat i kamratmedling (Verso-verksamhet), som vänelever, i den generellt inriktade välfärdsgruppens verksamhet och i att gemensamt komma överens om klassens/gruppens regler.

Ungdomsfullmäktige är en viktig samarbetspartner inom sektorn för fostran och lärande, och medlemmarnas synpunkter hördes bland annat vid planeringen av uppdateringen av planen Tillsammans som en stark gemenskap mot mobbning, våld, diskriminering och trakasserier. Ungdomsfullmäktige blev också hörd när sektorn svarade på fullmäktigemotioner.

Delaktigheten för barn med funktionsnedsättning i daghemsåldern främjades genom försök med sittstöd som gör det möjligt för barn som använder rullstol att delta i aktiviteter som sker på golvnivå eller i en sandlåda.

Man har kommit överens om att en barnkonsekvensanalys ska utföras som en del av förhandsbedömningen av konsekvenser i

samband med viktiga beslut som gäller barn och unga. Det har skapats tydliga anvisningar om detta för dem som bereder beslut. I anslutning till Hobbystigen i Esbo gjordes en barnkonsekvensanalys år 2024.

Stöd för föräldraskap

I skolorna ordnas varje termin föräldramöten som stöder föräldrarnas delaktighet och föräldraskap. Sektor för fostran och lärande och programmet Ett välmående Esbo stödde vårdnadshavarna genom föräldramöten för hela staden under rubriken Familjestigen. År 2022 ordnades fyra lokala föräldramöten på distans. Dessutom ordnades två föräldramöten på stadsnivå år 2023. År 2024 ordnades åter lokala föräldramöten om välfärd i fyra storområden, där deltagarna erbjöds barnvakt och tilltugg. Responsen från deltagarna var enbart positiv, även om deltagarantalet var lägre än väntat.

Vi identifierar behoven hos barn, unga och familjer med främmande språk som modersmål och riktar tjänster enligt deras behov

Inom den grundläggande utbildningen arbetar flera kulturhandledare som stöd för skolornas personal, barn och vårdnadshavare. Även inom småbarnspedagogiken har man anställt språk- och kulturlärare. Fortsatta studier, lokala föräldramöten och samarbete med organisationer och andra aktörer i staden stärkte

vidareutvecklingen av tjänsterna för barn med ett främmande språk som modersmål.

Så kallade samfundsambassadörer från en mångkulturell förening samarbetar med Esbo stad. Syftet med verksamheten var att nå i synnerhet småbarnsföräldrar.

Föreningen Espoon monikulttuuriset lapset ja nuoret ry ordnade projektet Starkare tillsammans, som fick STEA-understöd. Syftet med projektet var att stöda föräldraskapet bland föräldrar som flyttat till Finland, öka delaktigheten bland de inflyttade föräldrarna, erbjuda information om det finländska samhället och dess tjänster samt stärka de inflyttade föräldrarnas sociala nätverk. Inom projektet ordnades gemensam verksamhet för föräldrar och barn, möteskaféer, utflykter, utbildningar, personlig handledning och rådgivning samt spelifierade servicebesök.

1.2 Delaktighet och likabehandling inom idrotts- och kulturtjänsterna

Idrotts- och kulturtjänsterna bygger på ett samhörighetstänkande där delaktighet och likabehandling är inbyggda värden och sätt att agera.

Idrotts- och kulturtjänsterna samarbetar med småbarnspedagogiken, undervisningen, ungdomstjänsterna samt sysselsättnings- och invandrantjänsterna samt Västra Nylands välfärdsområde. Dessutom genomförs samarbete med partner: ett betydande antal tjänsteleverantörer, organisationer och föreningar, av vilka en stor del får verksamhets- och projektunderstöd från staden. Även frivilligarbete spelar en viktig roll i att främja motion och kulturell välfärd. Samarbetet gör det möjligt att delta på många olika sätt och att få sin röst hörd. Motion och föreningsverksamhet ger många människor betydelse i vardagen, samt skapar delaktighet och en vilja att aktivera sig och börja röra på sig.

I en utredning om hur nöjda Esboborna är med de kommunala tjänsterna gav invånarna kulturtjänsterna i Esbo vitsordet 4,02 (på skalan 1–5).

Kundernas nöjdhet med ledd motion höll en hög nivå (4,7/5) i kundenkäten våren 2024. Över 80 procent av dem som svarat rapporterade att deras kondition hade förbättrats och nästan 70 procent upplevde att deras hälsotillstånd hade förbättrats tack vare motionsgrupperna. Seniorer och specialgrupper uppskattar särskilt den sociala gemenskap och det stöd för aktivitet som motion erbjuder. Enkätens resultat visar att motionsgrupper främjar både det fysiska välbefinnandet och livskvaliteten.

Idrotts- och kulturtjänster stärker delaktighet och jämlikhet bland barn och unga

Gratis hobbyverksamhet för barn, unga och familjer ordnades i flera skolor både under höst- och vårterminen. Under skolornas lovtider ordnades gratis motionsverksamhet tillsammans med samarbetspartnerna samt hop on, hop off-aktiviteter som ordnades av idrottsinstruktörerna. Idrottslägren med många grenar, som ordnades i Esboviken och Alberga i samarbete med idrottsföreningar, var populära. Målet med idrottstjänsterna är att var och en ska ha möjlighet att delta i verksamhet nära hemmet.

Lek och rörelse-verksamheten (för 5–6-åringar) tillsammans med småbarnspedagogiken gav jämlika möjligheter för barn att öva på motoriska färdigheter och att röra på sig på ett roligt sätt. Verksamheten utvidgades från Alberga också till Mellersta Esbo och Hagalund. Lek och rörelse inleds i Esboviken i januari 2025 vid Hybridarenan. Lek och rörelse-verksamheten är inkluderande och lämplig för alla.

Tillsammans med småbarnspedagogiken erbjöd verksamhetsmodellen Kulturspaning verksamhet som producerats av proffs inom kulturbranschen på lika villkor för alla barn i åldern 3–5 år som deltar i kommunal småbarnspedagogik. År 2024 nådde Kulturspaning också cirka 70 procent av barnen i privata daghem.

Kultur- och motionsstigen KULPS gav barn i förskoleundervisning och grundläggande utbildning möjlighet till jämlik verksamhet som stöder delaktighet under skoldagen. Under år 2024 uppgick antalet besök till sammanlagt nästan 130 000. Kulturstigen har dessutom pilottestats också vid läroanstalter på andra stadiet.

Tillsammans med Kisakallio ordnades utbildning för idrottshandledare, som marknadsfördes med målet att få handledare från olika kulturer att delta i föreningarnas verksamhet. Det ansågs viktigt att barn får förebilder med olika bakgrunder, vilket kan sänka tröskeln för att delta i verksamheten.

I och med understödet Avustuksilla vaikuttavuutta, som togs i bruk hösten 2023, inleddes fler avgiftsfria motionsgrupper. Staden erbjöd också lediga lokaler för motion i egen regi i Mellersta Esbo och Mattby. Avgiftsfria hobbyer ökar jämlikheten.

EU-projektet för digitalisering av motion och idrott, som pågått i två år, avslutades. Det digitala språnget fortsätter genom projektet Motion genom spel – motionsspel som källa till välmående och lärande. Vi utvecklar kontinuerligt verksamheten inom digitaliseringen av motion och e-sport. Vi testar nya aktivitetsformer och skapar en grund för

framtidens hobbyverksamhet och vardagsmotion. Samtidigt vill vi säkerställa att allt fler barn och unga kan motionera och utöva hobbyer.

Möjligheter till delaktighet inom idrotts- och kulturtjänsterna för personer i arbetsför ålder

En åtgärd som utvärderades i välfärdsplanen gällde förebyggande stöd för välfärd hos personer i arbetsför ålder som står utanför arbetslivet. Den ekonomiska situationen kan ställa begränsningar för utövande av idrott eller kultur, vilka bevisligen ökar välfärden. Esbo stad erbjuder dock både helt avgiftsfri och mycket förmånlig motion i olika former. Kaikukortet, som kan fås av alla som fyllt 16 år och som har en svår ekonomisk situation, ger gratis tillgång till olika kulturobjekt, utställningar och evenemang samt till arbetarinstitutets kurser. Antalet användare har ökat årligen.

Stadens idrottstjänster erbjuder många slags aktiviteter både för dem som har hållit på med motion under en lång tid och för dem som har tagit en paus från motion. Idrottstjänsterna ger också motionsrådgivning för Esbobor som inte vet var de ska börja. Inom livsstilshandledningen kan man få tips om att inleda en motionshobby och svar på frågor om näring. Grupper för tillämpad motion erbjuds också personer i arbetsför ålder. Idrottstjänsterna samarbetar också med olika föreningar för att utbudet ska vara så mångsidigt som möjligt och motsvara

målgruppernas önskemål. Syftet är att i samarbete med användarna skapa sådan verksamhet som önskas och behövs.

Vid stadsmuseet finns flera etablerade grupper som engagerar personer i arbetsför ålder, såsom museets utvecklings- och samarbetsgrupp Kampparit och frivilligfotograferna KuvaKamut. Dessutom finns verksamheten Adoptera ett monument som gäller kulturmiljöobjekt. Erfarenhet av delaktighet är viktigt med tanke på välfärden.

Mänskliga relationer och vänner har också en stark inverkan på välfärden. Biblioteket erbjuder invånarna avgiftsfria lokaler där de kan vistas, träffa vänner eller läsa och studera.

År 2023 främjade Esbo stadsbibliotek aktivt medborgarskap och demokrati genom att erbjuda möjlighet att ordna egna evenemang eller utställningar i biblioteken. Biblioteket erbjöd verktyg för att skapa nytt i bibliotekens verkstäder och genom att erbjuda verksamhetsformer där kunderna aktivt deltog eller fick påverka slutresultatet. Ett roligt och nyttigt exempel var barnens presidentval år 2024, där man följde riktiga valförfaringsätt och avdelningens president övervakade riket i fortsättningen.

I Esbo är utmaningen att nå alla befolkningsgrupper, till exempel seniorer som

bor hemma och invandrarfamiljer. De befintliga tjänsterna utvecklas så att de blir bättre tillgängliga bland annat genom riktad kommunikation samt avgiftsfria eller förmånliga tjänster. Hösten 2024 blev det för första gången möjligt att ordna en separat tur för kvinnor i en av simhallarna. Försöket blev mycket populärt, i synnerhet bland invandrarkvinnor.

1.3 Delaktighet och likabehandling inom ungdomstjänsterna

De ungas delaktighet står i centrum för ungdomstjänsternas verksamhet.

Under fullmäktigeperioden erbjöds det i ungdomslokalerna avgiftsfri öppen verksamhet, smågruppsverksamhet samt riktad smågruppsverksamhet, där de unga delvis deltog i planeringen. Skolsamarbetet omfattade rastverksamhet och skapande av gruppssammanhållning bland elever i årskurs 7 i början av läsåret. Vid ungdomslokalen Tapiolan nuorisotila genomfördes verksamhet som var riktad speciellt till unga med funktionsnedsättning eller neurodiversitet. Navigatorhuset ordnade ungdomscaféverksamhet för regnbågsunga.

Utöver den regionala verksamheten stärktes de ungas delaktighet genom Manimiitti-verksamheten inom deltagande budgetering och genom att stödja ungdomsfullmäktiges verksamhet. I utvecklingen av

sommarverksamheten beaktades de ungas och vårdnadshavarnas önskemål.

Unga som en del av samhället

De ungas delaktighet i samhället ökar stegvis genom praktisk arbetslivsorientering, sommarjobb och praktik. Sysselsättningen av unga stöddes med sommar- och företagsseklar för Esbopor i åldern 15–19 år. År 2023 delades det ut sammanlagt 1 600 sommarsedlar. Antalet sommarsedlar ökade med hundra från året innan. År 2024 delades det ut 1 600 sommarsedlar.

Företagssekeln har utvecklats tillsammans med 4H-föreningen. Det delades ut 60 företagsseklar med ett värde på 300 euro för att grunda företag. Dessutom erbjöd ungdomstjänsterna

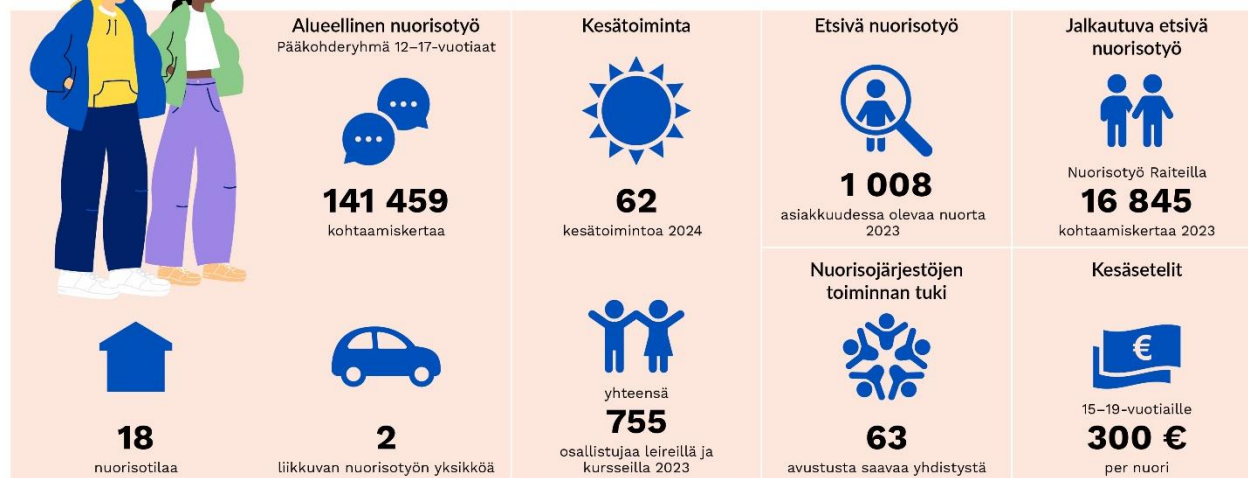
kortjobb i samarbete med Sysselsättning Esbo och Workpilots – sammanlagt 290 unga utnyttjade denna möjlighet.

Projektet för skolungdomsarbete i Esbo inleddes hösten 2023, då fem ungdomshandledare började arbeta i nio olika skolor. En av handledarna var från det svenska ungdomsarbetet. Syftet med projektet är att utveckla en etablerad modell för ungdomsarbete i skolan. Syftet med ungdomsarbetet i skolan var bland annat att främja elevernas delaktighet i skolan och att hjälpa unga att framföra sina åsikter.

Navigatorhuset hjälper unga att etablera sig i samhället

Navigatorhusets verksamhet genomförs i samarbete med cirka 60 expertorganisationer. Navigatorhusets Startpunkt erbjuder rådgivning och handledning utan tidsbokning bland annat i frågor kring ungdomsarbete, motionsrådgivning, stöd för boende, vuxensocialarbete och familjesocialarbete samt sysselsättning och psykisk hälsa. I Navigatorhuset ordnas dessutom flera smågrupper och coachning som stöder de ungas vardag och livskompetens. I en av ungdomslokalerna i Esbo ordnas verksamheten på svenska. Staden har två uppsökande ungdomsarbetare som talar svenska. Svenskspråkiga handledningstjänster för unga köps av Luckan och samarbete bedrivs med Navigatorhuset i Esbo.

Navigatorhuset har också uppsökande ungdomsarbete och mobilt uppsökande ungdomsarbete. De uppsökande ungdomsarbetarna betjänar i första hand unga som står utanför utbildningen eller arbetslivet samt unga som behöver hjälp med något som bekymrar dem. Ungdomsarbetarna hjälper de unga att bygga upp sitt liv – att skapa förhållanden som de själva kan vara nöjda med och som gör att de tryggt kan fortsätta framåt i sina liv. År 2023 nåddes sammanlagt 537 unga inom det uppsökande ungdomsarbetet. De uppsökande ungdomsarbetarna deltog också i

uppbådet och Aikalisä-verksamheten. Inom det mobila uppsökande ungdomsarbetet mötte vi unga bland annat i köpcentrum, på idrottsplaner, på skejtplatser, på tågstationer och i metron.

Antalet möten inom ungdomstjänsternas regionala ungdomsarbete uppgick till sammanlagt 141 459 år 2023, vilket är 12,5 procent mer än år 2022. Antalet möten med unga vid Navigatorhuset var 35 430, vilket är 25 procent mer än året innan. Alla möten inom ungdomstjänsterna uppgick till sammanlagt 176 890 år 2023, vilket är 16,2 procent mer än året innan.

Finlandsmodellen för hobbyverksamhet möjliggör avgiftsfria hobbyer

Hobbystigen i Esbo förverkligar Finlandsmodellen för hobbyverksamhet i Esbo.

Verksamhetsmodellen, som samordnas av resultatenheten för kultur, inleddes år 2021. Inom modellen ordnas över 200 hobbygrupper i Esbo stads grundskolor varje läsår.

Hobbygrupperna riktar sig till elever i årskurs 3–9. Grupperna ordnas efter skoldagen, i allmänhet i skolornas lokaler, i nästan alla grundskolor i Esbo. Hobbyverksamheten baserar sig på barnens och de ungas önskemål. Önskemålen kartläggs genom enkäter som genomförs på stadsnivå samt genom mer inkluderande metoder, såsom intervjuer och verkstäder.

Sommaren 2024 gjordes en barnkonsekvensanalys av Hobbystigens verksamhet. På basis av analysen konstaterades det att verksamheten verkligen är verkningsfull, barnorienterad, inkluderande och innovativ. Av de över 2 000 barn och unga som deltog i verksamheten hade 24 procent ingen annan hobby. Eftersom man i verksamheten uttryckligen strävar efter att undanröja hinder för deltagande, finns det också många utmaningar som ska lösas i utvecklingen av verksamheten under de kommande åren. Inom Hobbystigen utvecklas nu lösningar för hur man bättre kan beakta de olika socioekonomiska situationerna i områdena, barnens olika utgångspunkter för hobbyverksamhet och deltagarnas flerspråkighet i hobbygrupperna. År 2024 har det särskilt satsats på att främja intresset för hobbyverksamhet bland barn och unga med invandrarbakgrund genom att möta och intervjua just dessa målgrupper och genom att utforma tjänsterna utifrån den samlade kundförståelsen.

Hobbystigen i Esbo samarbetar aktivt med skolornas elevvård, kulturhandledare och invandrarorganisationer för att allt fler unga ska ha möjlighet till en meningsfull hobby. En viktig del av främjandet av hobbyverksamheten som helhet är samarbetet med SOS Barnbyar. På stadsnivå främjar vi användningen av hobbystödet Unelmista totta, som gör det möjligt för barn och unga i familjer med låga

inkomster att delta i avgiftsbelagd hobbyverksamhet.

1.4 Delaktighet och likabehandling som utgångspunkt inom invandrartjänsterna

Cirka en fjärdedel av befolkningen i Esbo har något annat modersmål än finska eller svenska. En del av dem har bott länge i Finland och andra har flyttat till Esbo nyligen. Bakgrunderna hos personer med ett främmande språk som modersmål är mycket olika: en del är högutbildade, andra har flyttat hit på grund av studier, familj eller som flyktingar. Av barn i årskurs 1 är redan 60 procent flerspråkiga barn som är födda i Finland. Denna andel kommer att öka ytterligare under de kommande åren. Kunskaperna och färdigheterna att klara sig i det nya landet är mycket varierande.

Esbo stad erbjuder tjänster för invandrare med hjälp av produktgruppen Hello Espoo. Hello Espoo-info hjälper till med vardagliga frågor på lätt finska, engelska eller på kundens eget språk med hjälp av en telefontolk. Produktgruppen Hello Espoo har utvecklats för att uppfylla kraven i lagen om främjande av integration, som ändrades 1.1.2025. Integration har varit en viktig prioritering under denna fullmäktigeperiod och målet är att de nya Esboborna ska bli jämlika medlemmar i samhället.

Koto-Espoo erbjuder integrationstjänster för Esbobor som står utanför arbetskraften, till exempel hemmaföräldrar och personer över 65 år. Koto-Espoo erbjuder individuell handledning och rådgivning till exempel i fråga om språkstudier, karriärplaner och fritidsaktiviteter.

Koto-Espoo erbjuder också olika slags gruppverksamhet tillsammans med sina samarbetspartner, till exempel kurser i finska, samhällsorientering (Välkommen till Finland-kurser) och familjeklubbar. Verksamheten är gratis och det ordnas vård för barn under verksamheten. Verksamhetsställena är belägna i Esbo centrum och Mattby. I synnerhet språkinlärning har konstaterats öka förutsättningarna för integration i samhället.

På TalentEspoo-evenemangen kan potentiella arbetsgivare och arbetstagare mötas. Målet för fullmäktigeperioden, det vill säga 1 000 nya kunder per år inom kompetenscentrets tjänster, kommer att överskridas betydligt om trenden fortsätter på samma sätt under de följande åren.

1.5 Delaktighet och likabehandling ur synvinkeln för personer med funktionsnedsättning

I en riksomfattande utredning ([Epävarmuutta ja vaihtelevaa osallisuutta. Selvitys ihmisoikeuksien](#)

[toteutumisesta vammaisten henkilöiden arjessa.](#) 2023) om tillgodoseendet av rättigheterna för personer med funktionsnedsättning konstaterades det att personer med funktionsnedsättning upplever omfattande ojämlikhet och diskriminering i sin vardag. Det finns få uppgifter om uppföljningen av välbefinnandet bland personer med funktionsnedsättning i Esbo.

Oro och negativa erfarenheter hänför sig särskilt till sysselsättning, en tillräcklig levnadsstandard och säkerhet. Enligt utredningen kränks rättigheterna ofta bland personer med funktionsnedsättning och det finns allvarliga brister i deras säkerhet. I svaren betonas att tillgången till tjänster är slumpmässig. Också den psykiska hälsan lider på grund av erfarenheter av diskriminering och ojämlikhet i vardagen. I bästa fall stärker bland annat tjänsterna för personer med funktionsnedsättning det självständiga livet och självbestämmanderätten bland dessa personer. Det finns dock fortfarande många strukturella och sociala hinder.

I början av år 2023 överfördes ansvaret för funktionshindersservicen till välfärdsområdet, och kommunen har som uppgift att minska de sociala och fysiska hindren för personer med funktionsnedsättning.

Deltagandet i fritidsaktiviteter och idrott varierar beroende på formerna av funktionsnedsättning.

Majoriteten av dem som har en social funktionsnedsättning kan inte delta i verksamhet som intresserar dem och majoriteten av dem som har en fysisk, social eller psykisk funktionsnedsättning kan inte delta i motionshobbyer. Sämst förverkligas möjligheterna att delta bland personer med funktionsnedsättning som är under 17 år, särskilt när det gäller motion. 64 procent av dem som svarade och som är i åldern 13–16 år samt upp till 78 procent av dem som svarade och som är under 13 år kunde inte delta i meningsfull motion. Bland personer över 24 år är situationen bättre.

Hobbyverksamheten begränsas av otillgängliga hobbyplatser, bristfälliga tjänster för personer med funktionsnedsättning och brister i tillgången till tolktjänster. Också brist på vänner eller sällskap påverkar deltagandet. Det är viktigt att utveckla inkluderande verksamhet och lokalernas tillgänglighet. I Esbo lämpar sig ungdomslokalen Tapiolan nuorisotila för unga med funktionsnedsättning. Den erbjuder också YoloHuone-verksamhet som är riktad till unga i åldern 16–29 år.

I Esbo har arbetet med att ta hänsyn till grupper med specialbehov kommit i gång väl inom idrotts- och kulturtjänsterna. I Esbo har man i slutet av 2024 inlett beredningen av en arbetsbok, det vill säga en utvecklingsplan, för anpassad motion för åren 2025–2027.

Serviceområdet för Esbo stads kulturhus och kulturtjänster inledde år 2024 ett samarbete med festivalen Outsider Art Festival. Syftet med festivalen är att stödja en jämlik ställning för outsiderkonst, konstnärer och marginalkultur inom konst och kultur. Festivalen genomförs på ett inkluderande sätt. Programmet planeras och genomförs tillsammans med minoritetsgrupper inom konstfältet (personer med funktionsnedsättning, rehabiliteringsklienter inom mentalvården, sexuella minoriteter, invandrare).

1.6 Delaktighet inom stadsplanering

Staden har en lagstadgad skyldighet att höra invånarna i anslutning till planläggningen. Staden anser att invånarna har sådan kunskap om sin hemstad som planläggare och andra experter inte har. Stadsplaneringen drar nytta av invånarnas ofta erfarenhetsbaserade kunskap och synvinklar. I växelverkan med invånarna planerar vi ett bättre Esbo. Invånarnas erfarenhetsbaserade kunskap och utvecklingsidéer samlades in med enkäten Mitt Esbo på kartan hösten 2020 och 2024.

Stadsplaneringscentralen möjliggör växelverkan på olika sätt. Beredningen av en detaljplan eller generalplan kan följas upp och samtidigt påverkas. Stadsplaneringscentralen möjliggör också växelverkan i projekt där utvecklingen av ett visst område granskas som en helhet. Dessa

projekt kallas för granskning av markanvändningen.

Under fullmäktigeperioden genomförde stadsplaneringscentralen ett pilotförsök med deltagande budgetering i Storå kern. Projektet nådde sitt mål hösten 2024 och ett utegym byggdes i Storå kern. Pilotförsöket ansågs vara bra för invånarnas del, medan resurserna och tidtabellerna för jordbyggnad, som fastslogs redan i början av budgetperioden, utgjorde en utmaning. Om liknande pilotförsök görs i fortsättningen är det viktigt att se till att alla berörda personer deltar i planeringen av den deltagande budgeteringen.

1.7 Delaktighet och likabehandling ur de äldres synvinkel

Välfärdsplanens mål för fullmäktigeperioden var att de äldre ska få delta och påverka aktivt samt att kommunikationen, handledningen och rådgivningen ska fungera så att de når de äldre. Man ville att teknik och lättanvända digitala tjänster skulle främja delaktigheten och vara till hjälp i vardagen. Man strävade efter tillgänglighet för att göra det möjligt för alla att delta.

Idrotts- och kulturtjänsterna är viktiga tjänster med tanke på deltagande, sociala kontakter och upprätthållande av funktionsförmågan bland de äldre. Idrotts- och kulturtjänsterna anses också vara jämlika, eftersom deltagande i dem inte förutsätter språkkunskaper.

Esbo stads Sportarmband 68+ erbjöd avgiftsfria motionstjänster för Esboseniorer så att betalningsförmågan inte skulle vara ett hinder för motion. Också ledda motionsgrupper för seniorer och för grupper med särskilda behov var avgiftsfria med Sportarmbandet. Till Sportarmbandet hörde också en avgiftsfri vänskapsförmån, det vill säga innehavaren av armbandet fick ta med sig en motionsvän över 18 år avgiftsfritt. Under den tvååriga perioden 2023–2024 hade 14 091 Esbobor tagit armbandet i bruk.

Esbo stads idrottstjänster och samarbetspartner ordnade varje månad avgiftsfria Seniorer i farten-välfärdsevenemang med olika teman i olika storområden. Dessa evenemang med låg tröskel stödde seniorernas delaktighet och möjligheter att delta i aktiviteter och tjänster som erbjuds.

Ny verksamhet för seniorer

Under denna fullmäktigeperiod vidtogs flera åtgärder som på olika sätt främjade seniorernas delaktighet och likabehandling. Till exempel med hjälp av verksamhetsmodellen seniorbilen Senioripaku förde man kultur- och

idrottstjänster samt rådgivning till platser som de äldre lätt kunde ta sig till. På seniorbilens hållplatser delade seniorerna också med sig av sina minnen som sedan blev en grund för boken Katse Espooseen. Boken blir färdig våren 2025.

Esbo stad deltog också i projektet Estradi, som utvecklade sättet att förmedla digitala kulturtjänster för äldre. Som en del av projektet började man vid sidan av boken Katse Espooseen producera en podcastserie med samma namn, som samlar in de äldres berättelser från olika delar av Esbo.

Regnbågs seniorer rf:s Esbos grupp, som främjar delaktighet, sammanträdde en gång i månaden i stadsmuseets lokaler i WeeGee (från och med år 2023) i syfte att öka mångfalden i Esbo stadsmuseum KAMU.

I Esbo finns ett flertal pensionärs- och seniororganisationer som för sin del främjar den lokala delaktigheten och välbefinnandet bland de äldre. Organisationer för äldre aktiverar årligen flera tusen Esbobor att röra på sig, utöva kultur, delta och hjälpa varandra.

Kommunikation och digitala tjänster

Målet i välfärdsplanen för äldre om att kommunikationen ska vara tillgänglig har inte nåtts till alla delar. Kommunikationen är ur kommuninvånarnas synvinkel en av de viktigaste sakerna för att informationen om tjänsterna ska nå invånarna. Innehållet har under

fullmäktigeperioden kompletterats ytterligare i enlighet med tillgänglighetsdirektivet, men informationen är fortfarande utspridd ur kommuninvånarnas synvinkel.

Kommunikationen om välfärdsområdets tjänster sker i huvudsak via välfärdsområdets egen webbplats, men staden har ännu till vissa delar velat hänvisa kommuninvånarna från stadens webbplats till välfärdsområdets webbplats. Information om seniorrådgivning har getts bland annat i samband med seniorbilens verksamhet och informationen har spridits rätt så bra bland de äldre.

Största delen av de äldre använder redan e-post. Det finns dock fortfarande behov av digital handledning och rådgivning. I Esbo erbjuds digital rådgivning ansikte mot ansikte vid servicepunkter, i bibliotek, vid Esbo-info och vid Hello Espoo-info samt per telefon.

Tillgänglighet som stöd för ett självständigt liv

Under fullmäktigeperioden konstaterades det att förverkligandet av verklig tillgänglighet utgjorde ett problem. Informationen gick inte alltid vidare till underentreprenörer, vilket innebar att slutresultatet inte blev som önskat. I projekt för ombyggnad av gamla flervåningshus erbjöd stadsmiljösektorns kundtjänst i Esbo inte rådgivning på grund av brist på resurser, trots att det hade ställts som mål. Bedömningen av livsmiljöns tillgänglighet har ibland pausats i upp

till ett år. Staden fick en ny fastanställd tillgänglighetsexpert först år 2024.

Med hjälp av programmet Ett välmående Esbo byggdes den tillgängliga naturstigen Sländasrunden i Lakisto under fullmäktigeperioden.

2. Vi stöder psykisk hälsa

Positiv psykisk hälsa är en resurs och en väsentlig del av hälsan och välbefinnandet. Den är också viktig med tanke på individens välbefinnande och funktionsförmåga. Det finns flera begrepp för positiv psykisk hälsa, men gemensamt för dem är att de i olika grad betonar individens

- psykiska resurser (till exempel förmåga att hantera motgångar),
- möjligheter att påverka sitt eget liv,
- hoppfullhet och livskompetens,
- tillfredsställande sociala relationer samt
- en positiv uppfattning om sig själv och sina utvecklingsmöjligheter (till exempel god självkänsla).

2.1 Stärkande av psykisk hälsa bland barn och unga

Mål för välfärdsplanen för barn och unga under fullmäktigeperioden var i synnerhet att skydda barn och unga mot våld och allmänt att stärka den psykiska hälsan bland barn, unga och familjer.

I enlighet med sektorns strategi hanterar tjänsterna inom sektorn för fostran och lärande

aktuella utmaningar inom välbefinnandet och säkerställer att skillnaderna i familjernas välfärd inte påverkar barns och ungas erfarenheter på stigen för fostran och lärande. Stödet för psykisk hälsa har betonats som en del av återhämtningen från coronapandemin.

Inom sektorn för fostran och lärande har det gjorts systematiskt utvecklingsarbete för att förbättra välbefinnandet bland barn och unga. Under fullmäktigeperioden har sektorn uppdaterat bland annat planen för att motverka och ingripa i användning av rusmedel samt planen Tillsammans som en stark gemenskap mot mobbning, våld, trakasserier och diskriminering.

Engagemang i skolan

Skolgången stöder den psykiska hälsan bland barn och unga, eftersom den skapar rytm och rutin i vardagen. Att eleverna engagerar sig i skolan är en väsentlig del av elevernas framgångsrika lärande och tillväxt. Elever som är väl engagerade i skolan upplever att lärandet är betydelsefullt, de satsar på sina studier och upplever sina sociala relationer i skolan som positiva. Detta positiva engagemang styr lärandet och främjar elevernas psykiska hälsa och utveckling.

Sektorn för fostran och lärande har tagit i bruk en gemensam modell för ingripande i frånvaro för kommunerna inom Västra Nylands

välfärdsområde. Modellen för engagemang i skolan utgör en viktig del i förebyggandet av frånvaro från skolan och därigenom i stärkandet av den psykiska hälsan. Skolnärvaron har samband med elevernas inlärningsresultat och välbefinnande samt med att eleverna senare klarar av fortsatta studier. Familjens stöd för barns och ungas skolgång och goda relationer mellan eleverna och skolans personal har en betydande inverkan på elevernas engagemang i skolan.

Välbefinnande i skolan

Engagemanget i skolan och därigenom välbefinnandet i skolan kan påverkas genom en positiv verksamhetskultur, där gemenskap ses som en resurs och alla behandlas på ett uppskattande sätt i skolan. Engagemanget i skolan kan också stärkas genom systematisk och konsekvent undervisning i emotionella och sociala färdigheter. Vänner och kompisar är en av de viktigaste sakerna som påverkar välbefinnandet i skolan.

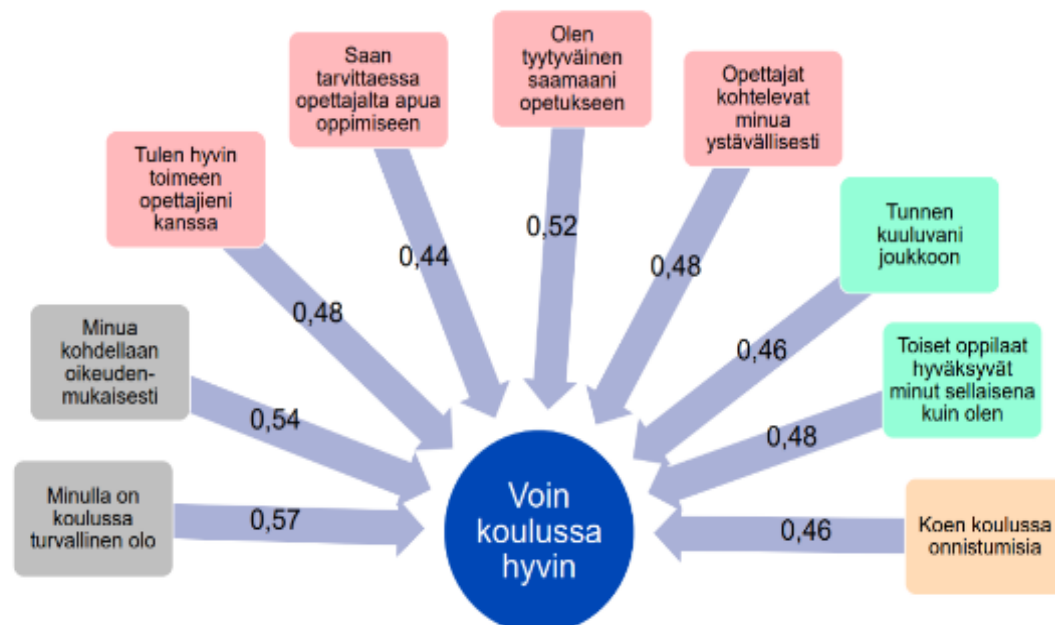

Bild 5. Saker som skapar välbefinnande i skolan. Elevenkät 2020–2024. Esbo.

Enligt elevernas svar på enkäten påverkas välbefinnandet i skolan av många saker (bild 5). Svaren har tematiserats enligt färg i fråga om säkerhet, växelverkan mellan elev och lärare, upplevelse av delaktighet och framgång. Enligt enkäten har känslan av trygghet den största betydelsen för välbefinnandet i skolan. Flera skolor i Esbo har satsat på att skapa en trygg och positiv verksamhetskultur i skolan samt på att lära ut emotionella och sociala färdigheter.

Skydd mot våld

Upprepad mobbning är våld. Mobbning i skolan är ett fenomen som det inte alltid är lätt att ingripa i; mobbning sker vanligen inte framför vuxna, utan i sociala medier eller så att vuxna inte får höra om det.

Institutet för hälsa och välfärds enkät Hälsa i skolan genomförs vartannat år. Enkäten producerar mångsidiga och pålitliga

uppföljningsdata om barns och ungas välbefinnande, hälsa, skolgång, studier, delaktighet, tillgång till hjälp och tjänster. Enligt de senaste enkäterna har mobbning och våld ökat både i skolan, på fritiden och i hemmen. Antalet barn som utsätts för mobbning varje vecka är störst i årskurserna 1–6.

Esbo stad genomför årligen en egen elevenkät i grundskolorna. Enkäten innehåller frågor om mobbning och ingripande i mobbning i den egna skolan. Enligt resultaten har ingripandet av vuxna i skolan ett mycket starkt samband med hur skolkompisarna ingriper när de upptäcker mobbning. De vuxnas modell och exempel uppmuntrar också barn och unga att ingripa i mobbning.

I Esbo uppdaterades planen mot mobbning (Tillsammans som en stark gemenskap – plan mot mobbning, våld, trakasserier och diskriminering inom sektorn för fostran och lärande i Esbo) våren 2024 som en del av elevhälsoplanen på stadsnivå. Det har också ordnats verkstäder kring ämnet för personalen inom den grundläggande utbildningen.

Sektorn för fostran och lärande erbjuder tjänsten Someturva för alla grundskoleelever och gymnasister samt köper tjänster av Aseman lapset ry för att reda ut långvariga mobbningsfall (så kallad KO-verksamhet). I Someturva kan barnet anmäla trakasserier i sociala medier.

Anmälan bedöms av en jurist. Someturva hjälper också vid akuta fall av trakasserier. Dessutom har Esbo stad anställt två gemenskapshandledare som skolorna kan besöka skolan för att lösa akuta problem och långvariga problemsituationer kring mobbning och våld i skolgemenskapen. För lärarna har det regelbundet ordnats kompetensutveckling kring ovannämnda teman.

Annat våldsförebyggande arbete

Särskilt Barnahus-modellen och arbetet med att förebygga könsstympling av flickor och kvinnor lyftes fram i åtgärder i välfärdsplanen. Personalen har utbildats för att upptäcka våld mot barn och tillhandahålla tjänster i enlighet med [Barnahus-modellen](#).

I Esbo har det i flera år funnits en FGM-arbetsgrupp mot könsstympling av flickor och kvinnor, som utvidgades till ett nätverk inom Västra Nylands välfärdsområde i början av år 2024. Inom nätverket delas material och ordnas utbildningar i könsstymplingsfrågor för kommunernas och välfärdsområdets personal.

Under hösten 2024 introducerades personalen inom elevhälsan i ämnet.

Skolsäkerhetsgruppen sammanträdde regelbundet. I gruppen ingår också företrädare för polisen och samarbete kring temat våld

bedrivs kontinuerligt med polisen, välfärdsområdet och olika organisationer.

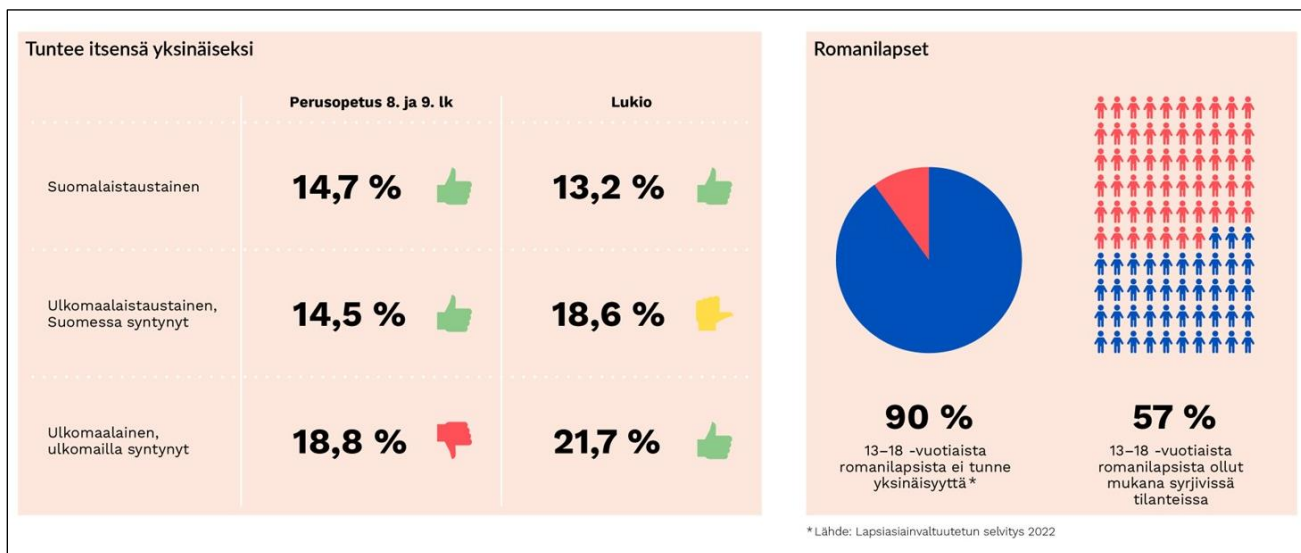
Diskriminering och rasism som upplevs av minoritetsgrupper

Särskilt personer som hör till minoriteter utsätts för mobbning. De kan känna sig stressade och pressade för att de kan möta fördomar, diskriminering eller fientlighet på grund av att de tillhör en minoritet. Detta kallas för minoritetsstress.

Enligt enkäten Hälsa i skolan har antalet unga som varje vecka upplevt mobbning i skolan ökat bland elever med finländsk bakgrund i årskurs 8 och 9, och bland elever med utländsk bakgrund som är födda utomlands i årskurserna 7–9. Däremot har antalet unga som varje vecka upplevt mobbning i skolan halverats bland unga

med utländsk bakgrund som är födda i Finland i årskurs 8 och 9.

Förutom mobbning och våld är sexuella trakasserier och erfarenheter av diskriminering vanliga. Av flickorna i årskurs 8–9 har 44,8 procent och av pojkarna 12,9 procent utsatts för sexuella trakasserier. Erfarenheter av diskriminering är i årskurs 8–9 vanligast bland flickor med utländsk bakgrund som är födda i Finland (54 procent, jämfört med 37,6 procent bland flickor med finländsk bakgrund) och bland pojkar med utländsk bakgrund som är födda utomlands (42,5 procent, jämfört med 24 procent bland pojkar med finländsk bakgrund).

I de riksomfattande resultaten hade 65 procent av dem som hör till könsminoriteter och 55 procent av dem som hör till sexuella minoriteter upplevt diskriminering.

Enligt statsrådets (2023) utredning ingriper vuxna i skolor och på arbetsplatser långt ifrån alltid i rasistiskt och diskriminerande beteende som barn och unga med ett främmande språk som modersmål upplever. I PKS-undersökningen (2023) konstaterades det att en mindre del av regnbågsunga upplevde att man i gymnasiet ingriper i osakligt beteende.

Utifrån ovannämnda resultat kan man konstatera att det är svårt att ingripa i mobbning, diskriminering och rasism i vardagen. För detta behövs i framtiden utbildning, stöd och olika verksamhetssätt.

Användning av rusmedel bland unga i Esbo

Överdrivet bruk av rusmedel orsakar betydande olägenheter både i samhället och för individen, både ur mänsklig och ekonomisk synvinkel. Bruket av rusmedel har också samband med psykisk hälsa och psykiska problem.

I Esbo har rökning bland barn och unga minskat redan länge. Användningen av snus har också minskat bland både grundskoleelever och gymnasister, men vid yrkesläroanstalter har användningen av snus åter ökat något.

Däremot ökar användningen av e-cigarett tydligt i alla åldersgrupper. På lång sikt har antalet unga som dricker alkohol minst en gång i månaden i syfte att bli kraftigt berusade minskat betydligt, även om drickande i syfte att bli berusad åter ökade bland grundskolebarn år 2023. Nationellt sett dricker grundskoleeleverna i Esbo i syfte att bli berusade lika ofta som genomsnittet i Finland. Det är särskilt positivt att yrkesstuderandena i Esbo dricker betydligt mindre i syfte att bli berusade än genomsnittet i övriga Finland.

Resultaten av rusmedelsenkäten (Institutet för hälsa och välfärd) som genomförs vartannat år visar att största delen (90 procent) av dem som svarade på enkäten inte har lagt märke till att alkohol, e-cigarett eller andra nikotinprodukter förmedlas till minderåriga.

Ändå har över hälften av både vuxna och unga som svarat på enkäten sett minderåriga använda rusmedel eller nikotinprodukter i sitt bostadsområde.

På grund av det låga antalet svar kan man inte dra några direkta slutsatser, men å andra sidan var svarstrenden likadan jämfört med föregående enkät (2022).

Det är också värt att notera att 31 procent av de vuxna och 24 procent av de unga har varit rädda för berusade personer under de senaste 12

Varje gång jag ser tydligt berusade människor blir jag rädd för dem. Även om de inte ens tänker göra någonting illa, gör det faktum att de är berusade dem oförutsägbara.

månaderna, särskilt på offentliga platser såsom i köpcentrum, i trafikmedel och på stationer.

Vuxna betonar att de är oroliga för sina barns säkerhet, medan unga är rädda särskilt då det är mörkt och när berusade personer närmar sig dem.

I synnerhet oförutsägbarheten hos blandmissbrukare var en betydande orsak till rädsla i båda åldersgrupperna. 14 procent av de unga och 17 procent av de vuxna svarade att de har blivit trakasserade av en berusad person.

I svaren ansåg de unga att skolan fortfarande är den plats där hjälp och råd bäst fås och att de önskar mer ärlig information om användning av rusmedel samt om skador och verkningar som de orsakar. Det är därför mycket motiverat att ytterligare stärka det förebyggande rusmedelsarbetet i skolorna.

Nuorten päihteiden käyttö

	Perusopetus 8. ja 9. lk	Lukio 1. ja 2. vuosi	Ammatillinen oppilaitos
Tupakoi päivittäin 	3,1 % 0,5 % enemmän kuin vuonna 2021 	1,6 % 0,7 % enemmän kuin vuonna 2021 	10,5 % 0,6 % vähemmän kuin vuonna 2021
Nuuskaa päivittäin 	2,0 % 0,1 % enemmän kuin vuonna 2021 	1,8 % 0,2 % vähemmän kuin vuonna 2021 	10,0 % 1,8 % enemmän kuin vuonna 2021
Tosi humalassa vähintään kerran kuukaudessa 	8,5 % 1,6 % enemmän kuin vuonna 2021 	14,4 % 0,7 % vähemmän kuin vuonna 2021 	17,9 % 2,7 % vähemmän kuin vuonna 2021

Lähde: Kouluterveyskysely 2023

2.2 Stärkande av psykisk hälsa bland personer i arbetsför ålder

Målet för välfärdsplanen för personer i arbetsför ålder var för denna fullmäktigeperiod i synnerhet att stödja välbefinnandet bland dem som står utanför arbetslivet och att främja levnadsvanorna bland personer i arbetsför ålder. Ett ytterligare mål var att få hjälp av tredje sektorn, såsom organisationer, för att stödja personer i arbetsför ålder.

Stödande av välbefinnandet bland personer som står utanför arbetslivet

Välbefinnandet bland personer som står utanför arbetslivet påverkas av samma faktorer som bland dem som arbetar. Skillnaden mellan dem som står utanför arbetslivet och dem som arbetar syns oftast som en stram ekonomisk situation och som avsaknad av en arbetsgemenskap. Dessa faktorer återspeglas på många sätt också i andra delområden inom välbefinnandet.

En del av åtgärderna har under fullmäktigeperioden överförts till välfärdsområdet, såsom åtgärder i anslutning till bostadslöshet, en vakans för Navigatorhusets mental- och missbrukarvård samt ekonomiskt stöd till mindre bemedlade och information om stödet.

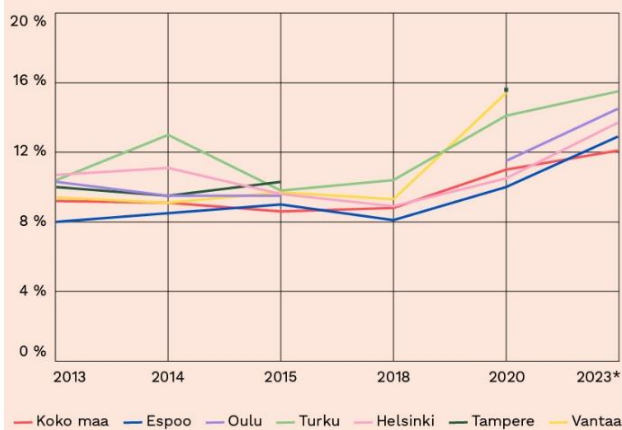
De åtgärder som Esbo stad har kunnat påverka under hela fullmäktigeperioden var att skapa en hobbymöjlighet för alla, hänvisa till tjänster inom den tredje sektorn, öka den sociala rapporteringen, starta motionsgrupper med låg tröskel, särskilt med fokus på motion ute i naturen, samt att bedriva multiprofessionellt samarbete mellan kulturenheten och Sysselsättning Esbo.

Nästan alla åtgärder som planerats för fullmäktigeperioden har uppnåtts eller inletts. Esbo stad erbjuder avgiftsfria aktiviteter och hobbymöjligheter så att alla får möjlighet att göra meningsfulla saker som inte kostar pengar. Inom kulturtjänsterna har Esbo stad ett av världens bästa bibliotek där man kan göra olika saker helt gratis. Nuförtiden är biblioteken platser där man både kan läsa och förverkliga sig (träslöjd, sömnad, pyssel, samtal, bakning, 3D-utskrift, spelande och så vidare) och låna saker (till exempel lådcykel).

En del av arbetarinstitutets kurser är avgiftsfria med Kaikukortet. Kurser erbjuds på finska och engelska. Esbo stad erbjuder som egen tjänst också tjänster på svenska Arbis. Tjänsterna vid det svenska arbetarinstitutet är en mycket viktig del av välfärdstjänsterna för den svenskspråkiga vuxna befolkningen.

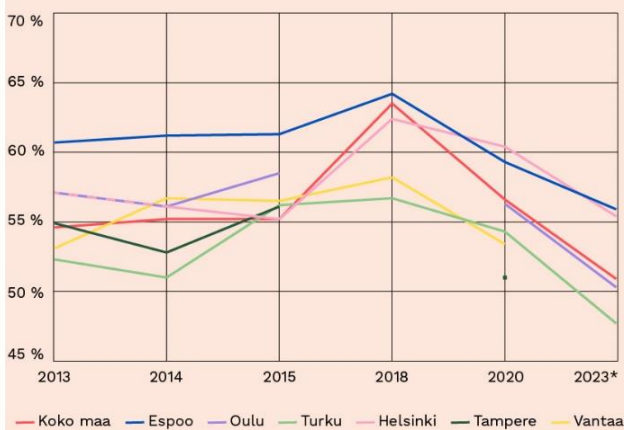
I enlighet med målen har idrottstjänsterna genomfört motionsgrupper med låg tröskel för

Itsenä yksinäiseksi tuntevien osuus (%), 20-64-vuotiaat

Lähde: Sotkanet

Elämänlaatunsa (EuroHIS-8) hyväksi tuntevien osuus (%), 20 - 64-vuotiaat

Lähde: Sotkanet

olika målgrupper. Staden utbildade naturhandledare med ett främmande språk som modersmål för att sänka tröskeln för motion i naturen bland personer med ett främmande språk som modersmål.

Kulturenheten och Sysselsättning Esbo genomförde tillsammans ett projekt där arbetslösa Esbobor med ett främmande språk som modersmål övade på jobbsökning med hjälp av teater.

Social rapportering är ett verktyg inom socialtjänsterna och därför har det inte systematiskt tagits i bruk i andra sektorer.

Stöd med låg tröskel för att stärka psykisk hälsa erbjuds i Esbo av olika mentalvårdsorganisationer, Navigatorhuset och församlingar.

Bland dessa grupper och de möjligheter som olika organisationer erbjuder är det också möjligt att hitta en egen gemenskap där man trivs. Mänskliga relationer är en viktig del av välbefinnandet.

2.3 Stärkande av psykisk hälsa bland de äldre

Målet för fullmäktigeperioden var att verksamheten som främjar välbefinnandet bland äldre är målinriktad och att det är lätt att delta i den. Ett ytterligare mål var att kommunikationen, handledningen och rådgivningen når de äldre och att tekniken hjälper dem i vardagen och främjar delaktigheten. En tillgänglig livsmiljö och ett tryggt boende ställdes som mål för att stödja ett självständigt liv även som äldre.

Fullmäktigeperiodens mål i välfärdsplanen för äldre påverkar den psykiska hälsan i stor utsträckning. I synnerhet för äldre är delaktighet, funktionsförmåga, sociala relationer, beslutanderätt och en trygg boendemiljö viktiga faktorer för den psykiska hälsan när livsmiljön eventuellt annars blir mindre.

De flesta äldre Esbobor lever ett självständigt och aktivt liv. Endast en liten del av de äldre i Esbo behöver tjänster för äldre. Den största förändringen i och med vårdreformen gällde särskilt de äldre, eftersom tjänsterna för äldre och hälso- och sjukvårdstjänsterna överfördes

till välfärdsområdet mitt under fullmäktigeperioden.

Åtgärderna i välfärdsplanen för äldre för fullmäktigeperioden hänförde sig delvis till uppgifter som överfördes till välfärdsområdet. Sådana var bland annat riktade hälsokontroller, främjande av handledning och rådgivning för äldre med ett främmande språk som modersmål, säkerställande av servicecentralsverksamheten och utvecklande av dess innehåll och nätverk, främjande av god kost, utvidgning av verksamhetsmodellen för förebyggande av minnessjukdomar (Finger) till hälsostationer, förbättring av kommunikationen om tjänster och rådgivning (delvis) samt olika boendelösningar för äldre.

De åtgärder som staden ansvarar för är att stödja de äldres egen aktivitet och organisationsverksamhet, påverka användningen av rusmedel och rökning, inleda och göra samarbetet mellan välfärdsområdet och kommunen smidigare för stadens del, stärka psykisk hälsa, säkerställa möteslokaler, utveckla äldrerådets verksamhet samt utveckla nya verksamhetsformer.

De äldre har en stor roll i organisationerna Esbo. Staden har stött pensionärs- och seniororganisationer samt krigsveteraner med årliga understöd. Under denna fullmäktigeperiod har man inte kunnat lösa lokalfrågorna, men

målet är att lösa dem under nästa fullmäktigeperiod. I lokalfrågor ingår också samarbete med välfärdsområdet, som fortfarande håller på att byggas upp.

Den psykiska hälsan stärks då man sörjer för sin egen funktionsförmåga. Esbo stads idrotts- och kulturtjänster erbjuder tjänster med låg tröskel, såsom det avgiftsfria Sportarmbandet 68+ för äldre, Kaikukortet samt biblioteks-, musei- och evenemangstjänster. Tjänster förs också till nya verksamhetsmiljöer för att nå sådana personer som av olika orsaker inte kan använda de nuvarande idrotts- och kulturtjänsterna. Exempel på detta är orkestermusikernas konserter, seniorbilen Senioripakus verksamhet och hembibliotekets tjänster.

3. Vi utvecklar trivsamma, trygga och aktivitetsfrämjande boendemiljöer

Välfärdsplanens mål för fullmäktigeperioden var en trygg, aktivitetsfrämjande och trivsam boendemiljö.

3.1 Stadsmiljön påverkar välbefinnandet

Stadsmiljön är en miljö som byggts upp av människor. Det finns många faktorer kopplade till att bo i staden som påverkar människans välbefinnande. Vissa faktorer är lättare att identifiera än andra, och individen kan också genom sin egen verksamhet påverka sitt eget välbefinnande i sin omgivning. En miljö som stöder välbefinnandet består av natur, kultur och byggd miljö som helhet.

Trivsel skapas bland annat av grönområden, visuella element (inklusive offentlig konst), säkerhet, avstånd och möjlighet att upprätthålla sociala relationer.

De Esbobor som svarade anser att trafikförhållandena och fotgängarnas säkerhet har skötts väl i staden. De nöjdas andel hade ökat med fem procentenheter från föregående

enkät. För kollektivtrafiken gav 85 procent av Esboborna ett gott eller ganska gott betyg.

Närnaturen har blivit viktigare för Esboborna

Naturfördelarna och möjligheterna till rekreation i närmiljön främjar kommuninvånarnas välbefinnande. Betydelsen av de möjligheter till rekreation som grönområdena och närnaturen erbjuder har blivit viktigare under de senaste åren. I Esbo har det utarbetats rekreativisioner för alla storområden. Största delen av Esboborna anser att nivån på skötseln av friluftsområden och parker är god. 80 procent av Esboborna som svarade ansåg också att luftkvaliteten är bra.

Skolgårdarna är också en del av närmiljön

Gårdsområdena vid nya skolor och daghem planeras som mångsidiga och trygga miljöer som stöder rörlighet, lärande och trivsel. De centrala principerna för planeringen är uppmuntran till rörlighet, pedagogiska möjligheter samt naturens inverkan på hälsa och välbefinnande. Gårdarna betjänar i första hand undervisningen och rasterna under skoldagen, men utanför skoltiden använder kommuninvånarna dem för rekreation och motion.

Lekplatser som betjänar kommuninvånarna på ett mångsidigt sätt utvecklas i enlighet med Esbo stads program för lekplatser. Det

nuvarande programmet löper ut i slutet av år 2025 och det nya programmet för åren 2026–2036 kommer att utarbetas tillsammans med barn, unga och vuxna i Esbo.

3.2 Säkerhet som en del av vardagen och boendet

Säkerheten baserar sig på en jämställd och jämlik verksamhetskultur som tar hänsyn till alla Esbobor. Säkerheten i vardagen består av säkerheten i bostadsområdet, i hemmet och på fritiden. Till hemmets säkerhet hör självständig beredskap som syftar till att förebygga olyckor och att förbereda sig på störnings- och farosituationer.

Trygghetskänslan stärks av strukturella faktorer, såsom boende- och trafikmiljön, medvetenheten om tillgången till välfärds- och säkerhetstjänster samt möjligheten att påverka den egna livsmiljön och stärkandet av säkerhetsfärdigheterna. Med tanke på invånarnas säkerhet är det viktigt att säkerheten beaktas i stor utsträckning i planeringen och genomförandet av den byggda stadsmiljön. Ett av målen i Berättelsen om Esbo är att Esbo är en trivsam, säker och naturnära hemstad. Säkerheten i vardagen består av lokal säkerhetsplanering och beredskap som syftar till en trygg, tillgänglig och trivsam stad samt den känsla av trygghet som kommuninvånarna upplever.

Enligt invånarenkäten har Esboborna redan länge varit nöjda med den allmänna ordningen och säkerheten i bostadsområdena. Esbo har sedan år 2011 varit den säkraste av Finlands största städer enligt flera olika mätare.

Kommunernas och städernas beredskapsskyldighet bestäms i lagen. Målet är att säkerställa organisationens funktionsförmåga under alla förhållanden. Åtgärderna omfattar planer, anvisningar, utbildning och övning. Esbo stad deltar årligen i flera regionala beredskapsövningar i samarbete med myndigheter och andra intressentgrupper. Dessutom har staden övat med olika sammansättningar inom stadsorganisationen.

I Esbo finns inga allmänna skyddsrum. Skyddet baserar sig på skyddsrum i stora fastigheter (bostadshus, skolor, arbetsplatser). Skyddsrummen kan också vara gemensamma för flera byggnader. För skyddsrummen svarar byggnadernas ägare och innehavare. Bestämmelser om byggande och underhåll av skyddsrum finns i räddningslagen.

Esbo stad låter bygga och bygger själv ett gemensamt stadsrum där säkerheten är en del av allt planeringsarbete, byggande, användning och underhåll. En trivsamt stadsmiljö förmedlar ett budskap om att miljön uppskattas och övervakas. Lösningarna i den byggda miljön påverkar eventuella olyckor, brott och

trygghetskänslan. Staden stärker säkerheten i vardagen också genom att stödja samhörigheten och förebygga utslagning samt genom att producera tjänster av hög kvalitet. Främjandet av säkerheten är en väsentlig del av stadens verksamhetskultur – tanken är att säkerhet skapar välbefinnande och välbefinnande skapar säkerhet.

Tillgänglighet

I en tillgänglig miljö har alla lika möjligheter att bo, arbeta, studera, syssla med hobbyer och sköta sina ärenden. Enligt FN:s konvention om rättigheter för personer med funktionsnedsättning är en tillgänglig miljö en mänsklig rättighet. I Esbo stads tillgänglighetsarbete strävar man efter att främja olika befolkningsgruppers verksamhetsförutsättningar genom planering som lämpar sig för alla, det vill säga i enlighet med principen Design for All. För en del av oss är en tillgänglig miljö en nödvändighet och vi drar alla nytta av den. Esbo stad har som mål att planera, underhålla och bygga en tillgänglig miljö.

Tillgänglighet ingår i planeringen av allt byggande. Det är en utgångspunkt som ska beaktas vid byggande och planering enligt lagen. Webbtillgänglighetsdirektivet och tillgänglighetsdirektivet förpliktar myndigheter och den privata sektorn.

Det centrala i främjandet av tillgängligheten är användarorientering och samarbete med olika intressentgrupper, såsom rådet för personer med funktionsnedsättning, äldrerådet, organisationer och företagsaktörer, samt främjande av samarbete mellan olika aktörer.

I slutrapporten för Esbo stads tillgänglighetsprogram har man samlat in uppföljningsuppgifter om tillgänglighet från åren 2017–2020. Av de skolor som har granskats uppfyllde cirka 67 procent och av daghemmen 25 procent tillgänglighetskraven, och dessutom kan en del av daghemmen anpassa sin verksamhet enligt barnets särskilda behov. Tillgängligheten är mycket viktig också på daghemmens och skolornas gårdsområden. Det finns utmaningar när det gäller tillgängligheten, och därför måste utvecklingsarbetet aktivt fortsätta i samarbete med olika parter så att tillgängligheten förverkligas i alla skeden, från planläggningen till slutsynen av byggprojekten.

Esbo fullmäktige beslutade våren 2024 att tillgänglighetsprogrammet ska uppdateras så att det bättre motsvarar de nuvarande utvecklingsbehoven. Planen för jämställdhet och likabehandling inom tjänster 2023–2025 innehåller flera åtgärder som främjar tillgänglighet och åtkomlighet och vars genomförande följs upp.

4. Utveckling av samarbete mellan olika aktörer

Målet för fullmäktigeperioden har varit att stärka samarbetet mellan olika aktörer för att stödja invånarnas välfärd. Valfärdsarbetet är nätverksbaserat och det krävs samarbete för att detta arbete ska lyckas.

Arbetet för välfärd, hälsa och delaktighet är framför allt nätverksbaserat samarbete. Det går inte att främja dessa frågor på egen hand eller i en liten grupp, utan vi måste arbeta tillsammans för att uppnå vårt mål. I Berättelsen om Esbo sammanfattas betydelsen av gemenskap på ett utmärkt sätt, vilket syns i all verksamhet i Esbo.

4.1 Samarbete med välfärdsområdet

Kommunerna och välfärdsområdet har många kontaktytor där samarbete är en förutsättning för tjänsterna och/eller verksamheten. De kontaktytor som förutsätter samarbete är bland annat

- säkerhet och beredskap
- främjande av hälsa och välfärd
- livsstils- och motionshandledning
- generellt inriktad och individuell elevhälsa
- läkemedelsbehandling inom småbarnspedagogiken och den grundläggande utbildningen

- hälsoundersökningar för arbetslösa och arbetsförmögna
- serviceprocesser för integration
- kulturtjänsternas samarbete inom social- och hälsovård
- kommunikation om tjänster för seniorer
- organisationssamarbete
- mötesplatsverksamhet
- familjecenterverksamhet
- förebyggande rusmedelsarbete

Samarbetsstrukturerna mellan staden och välfärdsområdet har utvecklats. Våren 2024 ordnades möten mellan välfärdsområdet och staden, där man bland annat behandlade de gemensamma fokusområdena inom främjande av välfärd och hälsa samt situationen med tillgången till tjänster. I november 2024 ordnades förhandlingar där tyngdpunkten låg på att granska de gemensamma fokusområdena för främjande av hälsa och välfärd.

Strukturer och regelbundna möten för samarbetet mellan välfärdsområdet och utbildningsanordnaren har utarbetats i form av en styrgrupp för elevhälsa. Styrgruppens ledningsansvar ligger hos staden, hos sektorn för fostran och lärande. Modellen med familjecenterverksamhet har utvecklats ytterligare inom välfärdsområdet. Familjecentrets strukturer för ledning har beskrivits under år 2024.

Elevhälsa och samarbete med välfärdsområdet som stöd för barn och unga

Med generellt inriktad elevhälsa främjas de studerandes lärande, välbefinnande, hälsa, sociala ansvar, växelverkan och delaktighet samt en hälsosam, trygg och tillgänglig studiemiljö. Den generellt inriktade elevhälsan genomförs av alla aktörer inom läroanstaltens gemenskap. Åtgärderna inom den generellt inriktade elevhälsan bedöms genom olika enkäter, vars resultat analyseras. Utifrån resultaten planeras åtgärderna tillsammans med skolans personal, eleverna och vårdnadshavarna.

För den planmässiga genomföringen av välfärdsarbetet för barn och unga inom förskoleundervisningen, den grundläggande utbildningen och på andra stadiet ansvarar läroanstaltens elevhälsogrupp (gemensam välfärdsgrupp), som leds av rektorn eller av föreståndaren för förskoleenheten.

Samarbetet med elevhälsan är väsentligt också efter vårdreformen, då ansvaret för att ordna elevhälsotjänster (kurator, psykolog, hälsovårdare och läkare) överfördes till Västra Nylands välfärdsområde. Styrgruppen för elevhälsa inrättades våren 2023 genom beslut av direktören för sektorn för fostran och lärande. Gruppen består av representanter för alla resultatenheter inom sektorn samt för elevhälsotjänsterna inom Västra Nylands välfärdsområde. Elevhälsan leds som helhet av

sektorns ledningsgrupp. Dessutom finns det inom välfärdsområdet också en regional samarbetsgrupp för elevhälsa. I samarbetsgruppen deltar företrädare för välfärdsområdet samt företrädare för alla kommuner, andra utbildningsanordnare, vårdnadshavare och studerande.

För skolkuratorernas del motsvarar personaldimensioneringen den lagstadgade dimensioneringen för läroanstalter i Esbo. Tillgången till elevhälsans psykologtjänster realiserar dock inte i alla läroanstalter på ett sätt som motsvarar dimensioneringen enligt lagen. Västra Nylands välfärdsområde har ökat antalet psykologer inom elevhälsan och på grund av den centraliserade psykologtjänsten är inte någon enhet längre helt utan psykologtjänst. Alla årliga hälsokontroller inom skol- och studerandehälsovården har inte heller genomförts i enlighet med planen.

Västra Nylands välfärdsområde har förbättrat tillgången till tjänster genom att utveckla digitala servicevägar bland annat inom mödra- och barnrådgivningen och inom skol- och studerandehälsovården i form av en chatttjänst. Inom välfärdsområdet har det inrättats fem familjecenter, där bland annat elevhälsans, familjesocialarbetets och barnskyddets tjänster erbjuds. Dessutom har man intensifierat samarbetet med familjesocialarbetet och barnskyddet.

Arbetet inom den generellt inriktade elevhälsan utgör en väsentlig del av främjandet av elevernas och de studerandes välbefinnande. Välfärd skapas också genom små gärningar och ord, och det är viktigt att alla deltar tillsammans. Den generellt inriktade elevhälsan har utvecklats på stadsnivå med hjälp av ett statsfinansierat utvecklingsprojekt (YHOP). Inom projektet har man särskilt ökat personalens kompetens inom elevhälsans olika delområden (till exempel arbete mot mobbning) och delat med sig av god praxis mellan enheterna. Esbo stad har också i samband med olika projekt anställt gemenskapshandledare som inte är bundna till undervisning. Med hjälp av deras arbetsinsats har man testat olika nya verksamhetsmodeller och metoder i det gemensamma arbetet mellan förskoleenheterna, skolorna och gymnasierna. Under projektet har det ordnats Teams-kaffestunder för rektorer inom den grundläggande utbildningen. På mötena fick rektorerna berätta om god praxis vid ledningen av den generellt inriktade elevhälsan, metoder som engagerar eleverna samt strukturer och verksamhetssätt som stöder samhörighet och välbefinnande. Evenemangen var öppna för alla som var intresserade av ämnet. Med projektfinansiering anställdes dessutom gemenskapshandledare i skolorna. Deras uppgift är att stärka det gemensamma välfärdsarbetet på alla utbildningsstadier.

Inom den svenska grundläggande utbildningen skapades under våren 2024 en materialbank som innehåller information och material som stöd för den generellt inriktade elevhälsan. I augusti 2024 togs en webbsida om barns och ungas välbefinnande i bruk för stadens personal.

4.2 Stadens partnerskap med organisationer

Organisationer utför arbete som den offentliga sektorn inte har resurser för och som lagen inte kräver. Framför allt arbetar organisationerna genuint nära den enskilda kommuninvånaren, erbjuder stöd med låg tröskel, verksamhet som ökar välfärden och bjuder in alla invånare att delta i verksamheten på lika villkor. Organisationernas verksamhet som främjar välfärd och hälsa är till exempel rekreationsverksamhet för seniorer och olika former av frivilligverksamhet, stöd i vardagen för invandrare, mental- och missbruksvård i form av mötesplatser och kamratverksamhet samt olika hobbygrupper och evenemang, bland annat inom kultur och idrott.

Efter vårdreformen har både kommunerna och välfärdsområdena ansvarat för att främja verksamhetsförutsättningarna för organisationer som främjar hälsa och välfärd samt organisationernas möjligheter att påverka. Esbo stad har svarat på detta behov genom att dra

upp riktlinjer för principerna för organisationsunderstöd för välfärd, hälsa och delaktighet samt genom att inrätta organisationsunderstöd som främjar dessa teman. Samarbetet mellan välfärdsområdets organisationsunderstöd och Esbo stads understöd för främjande av hälsa, välfärd och delaktighet är kontinuerligt och man strävar också efter att utveckla samarbetet i fortsättningen.

År 2024 beviljades sammanlagt 52 000 euro i understöd för kulturell välfärd. Med dessa understöd understöddes bland annat konstverkstäder i Flickornas hus i Esbo och dansfilmen Oodi iälle, samt ordnades inkluderande poesi för boende i vårdhem.

Enligt Patent- och registerstyrelsen finns det över 3 000 registrerade organisationer inom olika branscher i Esbo. Staden fungerar som centralt stöd och samarbetspartner för organisationerna. Organisationsverksamheten stöds genom verksamhetsunderstöd, riktade understöd samt kultur-, idrotts- och ungdomsunderstöd. En central stödform är olika lokaler som staden erbjuder för att möjliggöra organisationernas verksamhet. Möteslokaler, hobbylokaler, idrottsanläggningar och lokaler som lämpar sig till exempel för konstverksamhet är viktiga för såväl små som stora organisationer. Det är för närvarande svårt att bevilja organisationer lokaler utan partnerskap med någon av stadens

resultatenheter. Affärsverket Esbo lokaler hyr inte ut lokalerna direkt till någon.

4.3 Samarbete med Omnia

Omnia har länge genomfört samarbete inom styrgruppen för välfärdsarbetet för barn och unga i Esbo. Dessutom representeras Omnia i den regionala styrgruppen för elevhälsan, som bland annat har haft till uppgift att bereda en regional elevhälsoplan för välfärdsområdesfullmäktige, samt att följa upp genomförandet av planen.

Samarbete sker regelbundet med cheferna och aktörerna inom Västra Nylands elevhälsa. Styrgruppen för elevhälsa ansvarar för den allmänna planeringen, samt för utveckling, styrning och utvärdering av elevhälsan i Omnia. Centrala teman har varit riktlinjer och resurser på Omnias nivå, mätare för välbefinnande (bland annat Vipunen, resultat av inspektioner per verksamhetsställe, enkäten Hälsa i skolan) och utveckling av välbefinnandet utifrån dessa mätare.

Välfärds- och säkerhetsgruppen HyTu ansvarar för genomförandet av den generellt inriktade elevhälsan vid verksamhetsstället. Välfärds- och säkerhetsgrupperna fungerar enligt verksamhetsställe i Omnia inom yrkesutbildning, utbildning som handleder för examensutbildning

(Hux), grundläggande utbildning för vuxna, i vuxengymnasiet Espoon aikuislukio och i verkstäder för unga.

Välfärds- och säkerhetsgruppen har till uppgift att öka delaktigheten, sammanhållningen och trygghetskänslan vid verksamhetsställena. Vid de gemensamma mötena främjas planeringen och genomförandet av välfärdsarbetet och därigenom stöder man de studerande och personalen vid verksamhetsstället.

Omnia deltar varje år vecka 40 i temaveckan Hyvinvointivirtaa som handlar om välfärd inom yrkesutbildning. Då ordnas det vid verksamhetsställena olika sorters program som stöder välbefinnandet. Hösten 2024 innehöll programmet bland annat en webbföreläsning om ensamhet samt teman som anknyter till rusmedel, psykisk hälsa, motion, boende och ekonomi. Djurvänner skapade glädje hos nya studerande vid två av verksamhetsställena.

Under vårens jämställdhets- och likabehandlingsvecka presenterades diskrimineringsgrunder för de studerande. De ombads också komma med idéer för den nya planen för jämställdhets- och likabehandling.

I Omnia är studentkårens styrelse, sektionsstyrelserna vid verksamhetsställena samt tutorverksamheten aktiva. De studerande ordnar roliga evenemang under året.

II Omvärld samt befolkningens välfärd och utmaningar

5.1 Omvärld

För omvärldens del granskas befolknings- och familjestrukturer, sysselsättning, utkomst, boende, livsmiljö och säkerhet.

Statistikuppgifterna jämförs delvis på riksnivå, bland annat med andra stora städer. Uppgifterna påverkar invånarnas övergripande välbefinnande och är bakgrundsinformation.

Befolkningsstruktur

I slutet av år 2023 var antalet invånare i Esbo 314 024. Befolkningen i Esbo har ökat med i genomsnitt nästan 6 100 personer per år under de senaste fem åren. Enligt befolkningsprognosen kommer folkmängden att vara 380 500 år 2033 och enligt den långsiktiga befolkningsprognosen är antalet invånare 556 500 år 2060. Under de senaste tio åren har invånarantalet i Esbo ökat mer på grund av flyttningsöverskottet än på grund av naturlig folkökning. Dels har den naturliga folkökningen minskat och dels har flyttningsöverskottet ökat.

I Esbo är befolkningsstrukturen yngre än genomsnittet i Finland: andelen barn och personer i arbetsför ålder är större och andelen

äldre är mindre än i hela landet. Jämfört med de övriga sex kommunerna som har det största invånarantalet i Finland, har Esbo den största andelen barn och den minsta andelen personer som fyllt 65 år. Befolkningen i Esbo åldras dock, även om förändringen är långsam. De äldres andel av befolkningen ökade kraftigt under 2010-talet, men ökningen har avtagit under de senaste åren. Barnens andel av befolkningen har för sin del minskat under hela 2000-talet.

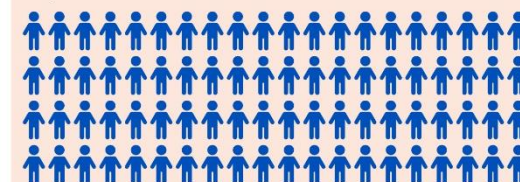
I slutet av år 2023 var antalet invånare med ett främmande språk som modersmål 74 204, det vill säga 24 procent av befolkningen. Andelen personer med ett främmande språk som modersmål ökar snabbt: under de senaste tio åren har andelen ökat med 13 procentenheter. År 2023 utgjorde personer med ett främmande språk som modersmål 85 procent av befolkningstillväxten i Esbo. Antalet personer med ett främmande språk som modersmål beräknas öka med 44 700 personer före utgången av år 2033. Granskat enligt åldersgrupper på fem år är andelen personer med ett främmande språk som modersmål störst bland 30–34-åringar och 35–39-åringar, över en tredjedel bland vardera.

75 procent av Esboborna levde i en familj i slutet av år 2023. Med familj avses personer som bor tillsammans och som ingår i ett äktenskap eller samboförhållande, ett registrerat partnerskap eller ett föräldra-barn-förhållande.

Espoolaisten äidinkielet

Espoossa puhutaan äidinkielenä 125 eri kieltä.

69,9 % suomi

6,4 % ruotsi

23,6 % muu kieli

I slutet av år 2023 bodde 82 947 familjer i Esbo. Av dessa var barnfamiljerna (familjer med minst ett barn under 18 år) 38 026 stycken. Familjer med bara en vårdnadshavare utgjorde 13 procent av alla familjer, och barnfamiljer med en vårdnadshavare utgjorde 22 procent av alla barnfamiljer. Av alla familjer var 45 procent familjer utan barn. Andelen helt finskspråkiga familjer (båda eller den enda föräldern finskspråkig) av alla familjer var 65 procent år 2023. Av alla familjerna hade 26 procent helt

eller delvis ett främmande språk som modersmål. Källa: Statistikcentralen.

Boende

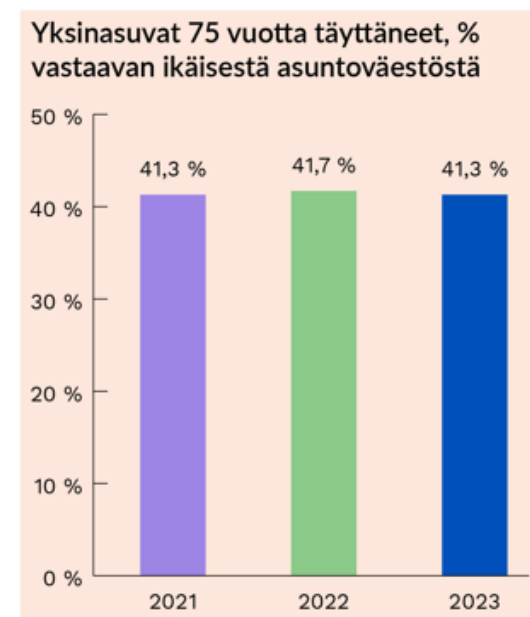
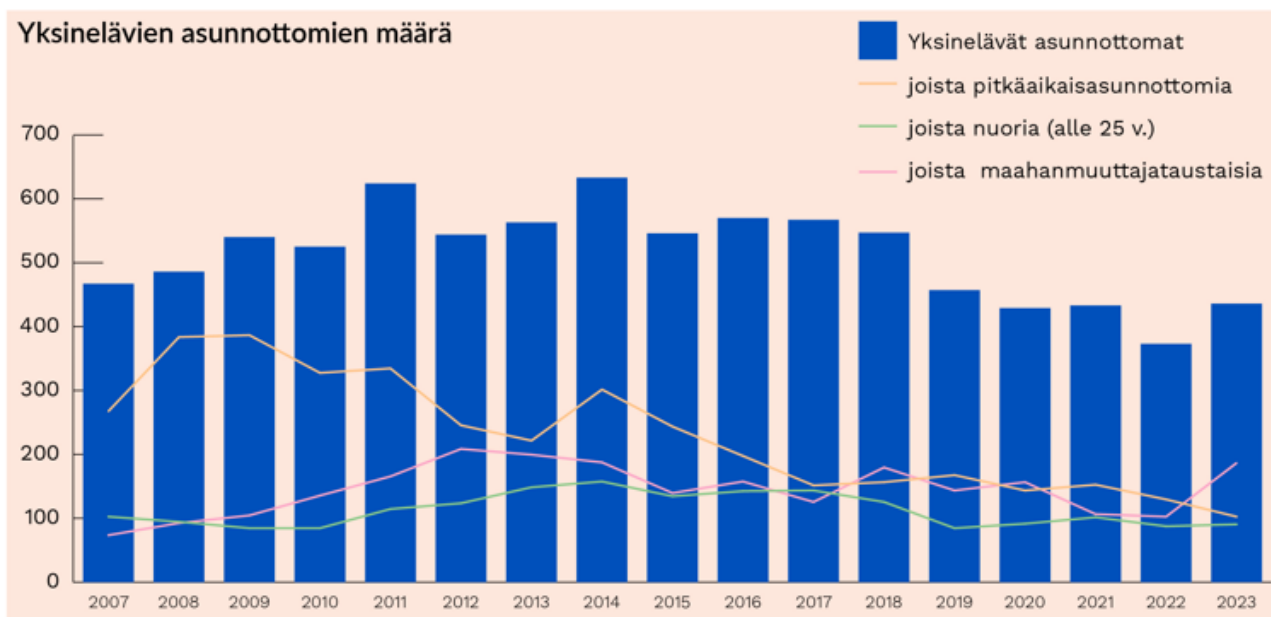
Det fanns 145 341 hushåll i Esbo i slutet av 2023. Andelen enpersonshushåll av alla hushåll var den lägsta i Esbo bland de sex största städerna i Finland.

I bostadshushållen i Esbo bodde det i genomsnitt 2,12 personer per hushåll år 2023. Ett

bostadshushåll består av personer som bor i samma bostad oavsett familje- eller släktförhållanden. Av alla bostadshushåll i Esbo var 41 procent enpersonshushåll och 30 procent tvåpersonshushåll. Andelen bostadshushåll med över fem personer var 5 procent.

Av bostadshushållen i Esbo bor 54 procent i ägarbostad, 42 procent i hyresbostad och något under 5 procent i en annan besittningsform. Ägarboende är vanligast i småhusdominerade bostadsområden, medan boende i Esbo

Yksinelävien asunnottomien määrä oli vuoden 2023 marraskuun poikkileikkaustilanteessa 436 (v. 2022 määrä oli 373).

stadscentrum och nya och nyare höghusdominerade områden bor man oftast i hyresbostäder.

Det har inte skett några förändringar i boenderymligheten (36,2 m² per person) på över tio år. En tiondel av bostadshushållen i Esbo bor trångt (mer än en person per rum när köket inte räknas). I största delen av de trångbodda bostadshushållen bor barn, och i synnerhet personer med ett främmande språk som modersmål. År 2023 var andelen bostadshushåll med barn som bor trångt 28,3 procent av alla barnhushåll. Källa: Statistikcentralen.

Bostadslösa

Antalet bostadslösa minskade från år 2016 till år 2023. År 2023 var antalet ensamstående bostadslösa 436, medan antalet året innan var 373. Särskilt antalet bostadslösa med invandrarbakgrund ökade under år 2023. Däremot minskade antalet långtidsbostadslösa.

Sysselsättning

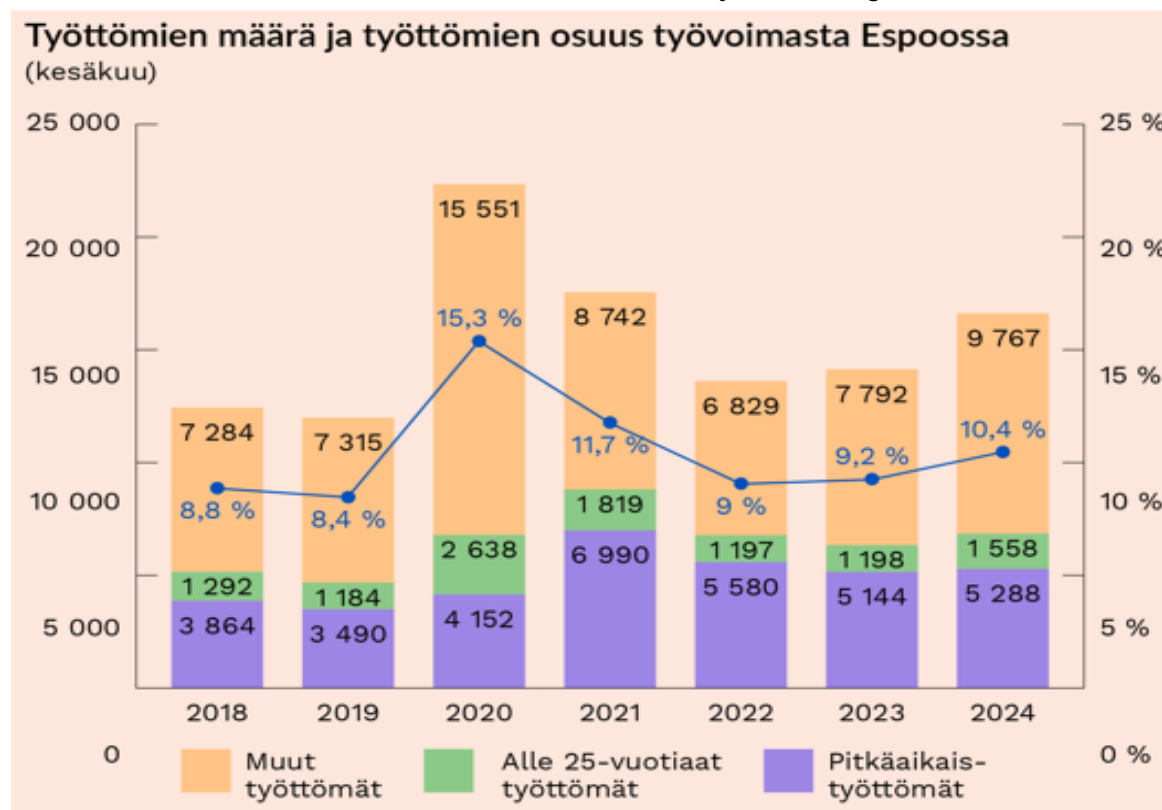
Sysselsättning är en viktig stöttepelare för människans välbefinnande. Regelbundna arbetsinkomster gör det möjligt att spara energi till andra saker. Det finns ett klart samband mellan utkomst och upplevd välfärd (Statistikcentralen, Tulo- ja elinolutkimus 2013; Stiglitz, Joseph E. & Sen, Amartya & Fitoussi, Jaen-Paul 2009).

I slutet av augusti 2024 fanns det sammanlagt 16 257 arbetslösa i Esbo. Andelen arbetslösa av arbetskraften var 10,2 procent. I hela landet var andelen arbetslösa 10,4 procent av arbetskraften. Jämfört med föregående år ökade andelen arbetslösa i Esbo fram till slutet av augusti 2024 med 20,0 procent (2 707 personer) och arbetslöshetsgraden steg med 1,4 procentenheter. Jämfört med situationen för fem år sedan, då arbetslösheten inte påverkades av

coronapandemin, var antalet arbetslösa i Esbo 44,1 procent (4 975 personer) fler i augusti 2024 och andelen arbetslösa av arbetskraften 2,3 procentenheter större.

Det arbete som invandrare utför är mycket viktigt för ökad sysselsättning i Finland.

Den relativa arbetslöshetsgraden för invandrare är lägre än i andra kommuner i regionen och följer utvecklingen av den allmänna arbets-

löshetsgraden. Lönesubvention är bevisligen det effektivaste enskilda verktyget inom sysselsättningspolitik. Antalet personer som sysselsätts via kompetenscentrets tjänster är över 320 per år, varav 68 procent sysselsättes inom den privata sektorn år 2024. Trots att antalet lediga jobb har minskat med cirka 60 procent i Esbo sedan år 2023, har kompetenscentrets sysselsättningsresultat inte försämrats.

I augusti 2024 var antalet arbetslösa personer med funktionsnedsättning och/eller långtids-sjuka 1 037, vilket var fem procent mer än året innan. I en nationell undersökning bedömde över 60 procent av respondenterna med funktionsnedsättning att deras rätt att få och utföra

arbete på lika villkor som andra har förverkligats dåligt eller ganska dåligt i Finland.

Källa: Arbets- och näringsministeriet, Statistikcentralen; Saukkonen, P. 2024. Ulkomaalaiset pääkaupunkiseudulla.

Utbildning

Småbarnspedagogiken och den grundläggande utbildningen i Esbo får år efter år positiv respons i invånarenkäter.

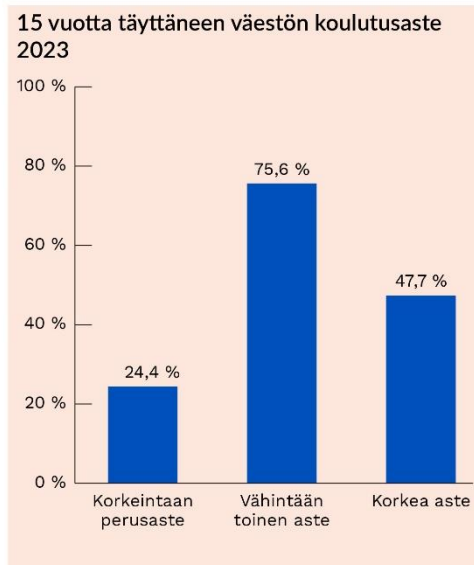
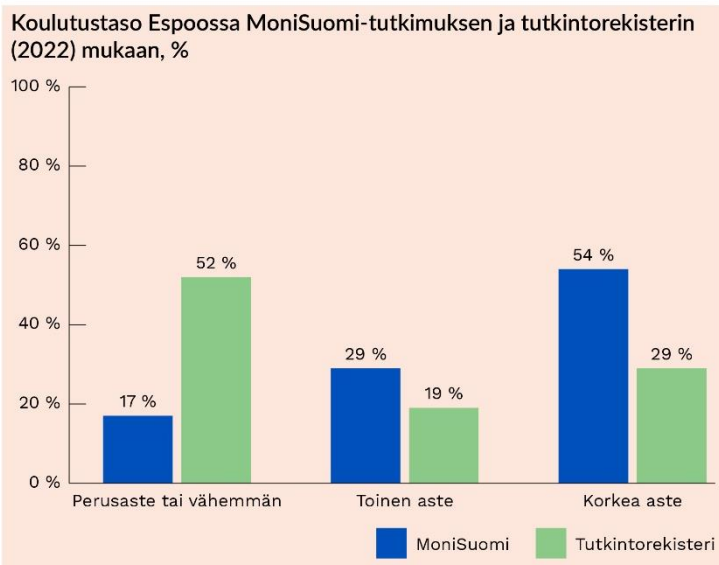
Antalet barn som deltar i småbarnspedagogiken ökar årligen i takt med befolkningsutvecklingen. I synnerhet antalet barn med ett främmande

språk som modersmål som deltar i småbarnspedagogik ökar, vilket också främjar integrationen i samhället.

Esbobornas utbildningsnivå är högre än genomsnittet i Finland: över hälften av dem som fyllt 25 år i Esbo har utbildning på högre nivå, medan motsvarande utbildningsnivå i hela landet är något över en tredjedel av befolkningen i samma ålder. Det är också positivt att andelen personer som slutfört endast grundskolan minskar.

Av den långsiktiga trenden framgår att antalet 17–24-åringar som blivit utanför utbildning bland befolkningen i motsvarande ålder minskade fram till coronaåren. Den förändring som skett därefter har bland de sex största kommunerna varit störst i Esbo.

Lähde: Tilastokeskus

År 2023 inleddes ett projekt som ingår i programmet för gymnasieutbildningens kvalitet och tillgänglighet med finansiering av Utbildningsstyrelsen. Projektets huvudsakliga mål är att utarbeta en handbok om förut-sättningarna för högklassigt lärande i gymnasier. Till dessa hör i synnerhet att den studerande känner delaktighet och jämlikhet och mår bra, att studieförmågan stärks och att skol-personalen har möjligheter att främja lärandet I Esbo är gymnasieutbildningens dragningskraft, jämlikhet och inlärningsresultat bland de bästa i landet. Antalet studerande med ett främmande språk som modersmål ökar också i gymnasier. I Esbo söker 70 procent av de unga till gymnasiet och 30 procent till yrkesläroanstalt.

Antalet studerande som söker till Omnia har ökat årligen i alla utbildningsprogram. Särskilt andelen personer med främmande språk som modersmål har ökat. År 2023 var andelen studerande med främmande språk som modersmål 38 procent. I fortsättningen är det bra att stanna upp och fundera på om vi i tillräcklig grad uppmuntrar personer med främmande språk som modersmål att söka till gymnasiet. Den socioekonomiska klyftan är stark, särskilt inom vissa språkgrupper, och den kan effektivt förebyggas med hjälp av utbildning.

I en enkät om utbildning bland personer med funktionsnedsättning framgick det att många upplever att studierna i närskolan förverkligas antingen bra (39,6 procent) eller dåligt (23,5

procent). Personer med social, kognitiv eller psykisk funktionsnedsättning upplever att de kan studera sämre i närskolan än genomsnittet

Utkomst

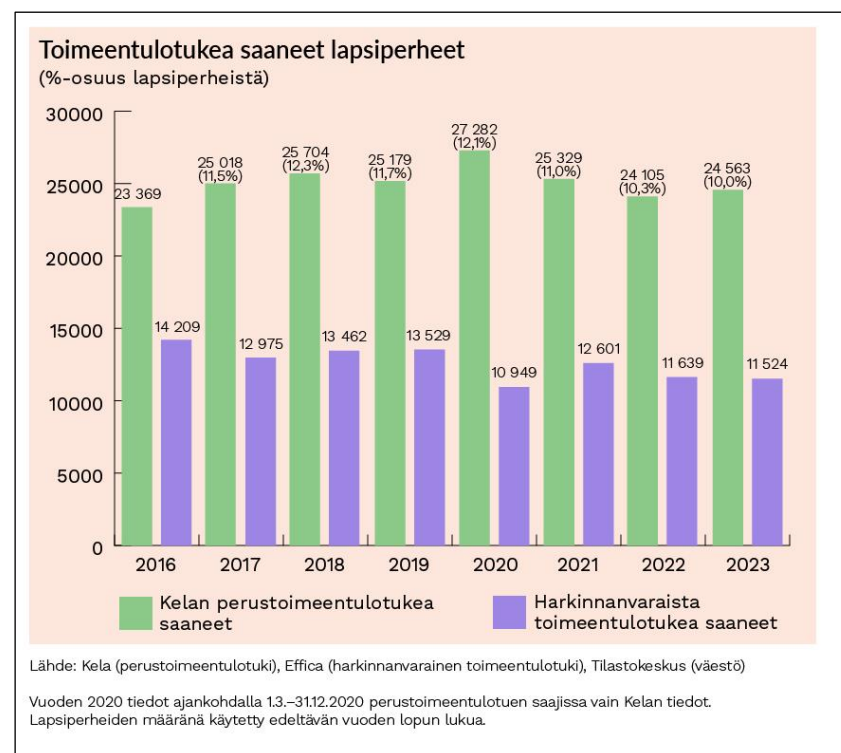
Esbobornas inkomstnivå är högre än genomsnittet i Finland. Esbo hade år 2022 den största medianinkomsten bland de sex största kommunerna. År 2023 var två av tre Esbobor nöjda med sin ekonomiska situation, medan siffran under tidigare år har varit fyra av fem.

Låginkomstgraden i Esbo, det vill säga andelen personer som hör till hushåll med låga inkomster av alla personer som bor i området, har dock ökat från sex procent till tio procent under tjugo år. År 2023 hade nästan var fjärde Esbobo varit tvungen att göra avkall på hälsovården på grund av brist på pengar, vilket är klart fler än under tidigare år. Nästan var tredje Esbobo hade inte tillräckligt med pengar för sina egna eller sina barns hobbyer, vilket är klart fler än under tidigare år. Bristen på pengar gjorde det svårare för nästan var femte att utbilda sig.

Antalet Esbobor samt andelen av befolkningen som fått grundläggande utkomststöd har minskat sedan år 2020. År 2023 var antalet personer som fick grundläggande utkomststöd cirka 3 733 i Esbo, det vill säga 1,2 procent av befolkningen. Av invånarna i Esbo med ett

främmande språk som modersmål fick 18 procent grundläggande utkomststöd år 2023. Andelen har minskat trots att antalet personer som fått utkomststöd har ökat. Antalet barnfamiljer i Esbo som fått grundläggande utkomststöd och deras andel av alla barnfamiljer, som var tio procent år 2023, har under de senaste åren minskat.

Källor: Statistikcentralen, FPA, Västra Nylands välfärdsområde, Kaupunki- ja kuntapalvelut Espoossa 2023, FCG (2024)

5.2 Befolkningens välfärd och utmaningar

Esbobornas välfärd ligger på en god nivå i ett riksomfattande perspektiv. Esbobornas välfärd är bättre än finländarnas i snitt, enligt flera nationella uppföljningsindikatorer. I synnerhet levnadsvanorna bland personer i arbetsför ålder har utvecklats positivt, enligt flera olika mätare. Upplevelsen av delaktighet har ökat bland barn och unga. Befolkningen i Esbo är välutbildad och har låg sjukfrekvens. Enligt den senaste enkäten Hälsa i skolan har utmattning bland flickor i gymnasieåldern börjat minska. Det finns många saker som vi gör bra i Esbo.

Kriget i Ukraina, inrättandet av välfärdsområdena och de nationella besluten har dock inverkat på den upplevda välfärden. Fenomen som försämrar välfärden i Esbo är också riksomfattande fenomen: upplevelsen av ensamhet, antalet arbetslösa och erfarenheterna av våld har ökat, och användningen av e-cigaretter och snus har ökat särskilt bland unga. Dessa fenomen återspeglas också i den psykiska hälsan.

Den globala och riksomfattande ekonomin utgör för närvarande en utmaning för många aktörer, och kommunen är inget undantag i detta

avseende. Den kommunala ekonomin är starkt beroende av statsbudgeten. De kommunala beslutsfattarna är tvungna att fatta svåra beslut när de väljer vad Esbo stads pengar ska användas till. Den ekonomiska situationen påverkar både kommunens och individens möjligheter att satsa på saker som skapar välfärd.

I Esbo är framtidens utmaningar fortsättningsvis starkt kopplade till den ökande befolkningstillväxten, som till största delen består av invånare med ett främmande språk som modersmål. Den socioekonomiska segregationen bland människor och områden är en utmaning som måste uppmärksammas. Det bästa sättet att svara på problemet är att sörja för utbildning och se till att alla har en plats där de kan lära sig som verkligen motsvarar deras egna färdigheter, vare sig det är fråga om barn eller vuxna. Utbildning har en stor inverkan på sysselsättning. Vi är redan på rätt väg.

En annan utmaning, som för närvarande är synlig i hela Finland, är det ökade våldet. Misstro, upplevelse av orättvisa, frustration och en känsla

av rådlöshet fungerar som bränsle för känslor som i värsta fall tar sig uttryck i form av våld. Våldet är en komplex fråga som kräver lösningar inom flera olika områden. I synnerhet välfärdsskillnaderna mellan olika befolkningsgrupper måste minskas.

Mänskliga relationer påverkar var och en av oss. Enligt en undersökning ökar ensamhet dödligheten nästan lika mycket som rökning och mer än fetma eller dålig fysisk kondition (Duodecim 2023). Enligt statistiken ökar känslan av ensamhet bland alla åldersgrupper i Esbo förutom bland flickor i årskurserna 7–9 och kvinnliga studerande på andra stadiet, där känslan av ensamhet har börjat minska efter coronaåren.

Psykisk hälsa och försämringen av den har starkt uppmärksamats sedan coronapandemin. Psykisk hälsa byggs upp av många faktorer som påverkas av bland annat levnadsvanor, människorelationer, känslan av att tillhöra en grupp, känslan av trygghet, känslan av att vara uppskattad och av att åstadkomma något.

Barn och unga

Sammandrag

- Enligt enkäten Hälsa i skolan år 2023 har eleverna i årskurs 4 och 5 varit ungefär lika nöjda med livet som i enkäten år 2021. Elevernas välfärd, hälsa, livsstil och tillväxtmiljöns säkerhet i Esbo ligger på samma nivå som det nationella genomsnittet.
- Enligt enkäten Hälsa i skolan år 2023 är två tredjedelar av eleverna i årskurs 8 och 9 nöjda med sitt liv. Enligt flera mätare ligger välfärd, hälsa, livsstil och tillväxtmiljöns säkerhet bland elever i årskurs 8 och 9 i Esbo på samma nivå som det nationella genomsnittet. Livsstilen har förbättrats något då det gäller sömn och minst en timmes motion per dag. Det upplevda välbefinnandet hos personer i denna ålder har försämrats jämfört med enkäten år 2021. Problem med den psykiska hälsan fortsätter att öka.
- Andelen flickor som upplever ensamhet har minskat. Det är positivt att känslan av ensamhet bland flickor i årskurs 7–9 och flickor som studerar på andra stadiet har minskat jämfört med resultatet för två år sedan.
- Andelen pojkar som upplever ensamhet har ökat. Det är värt att notera att andelen pojkar i årskurs 7–9 som kände sig ensamma var mer än

dubbelt så stor (16,5 procent) bland pojkar med utländsk bakgrund som är födda utomlands, än bland pojkar med finländsk bakgrund (8,1 procent).

- Internetberoendet är klart större i Esbo än genomsnittet i hela landet. Det har också skett en försämring i rusmedelsbruket bland barn i grundskoleåldern och matvanorna hos unga i alla åldrar.
- Andelen elever som tycker om skolgången har minskat betydligt jämfört med 2021 års resultat.
- I synnerhet barn och unga med invandrarbakgrund och barn och unga som hör till minoriteter har upplevt fördomar och diskriminering. Vuxnas ingripande i situationer uppfattas vara viktigast.
- De flesta barn och unga upplevde att de tillhör en grupp. Upplevelsen av delaktighet ligger över genomsnittet i hela landet.
- Esboborna utövar hobbyer i hög grad jämfört med genomsnittet i Finland. Personer med utländsk bakgrund utövar hobbyer i något mindre grad än personer med finländsk bakgrund.

• Trevliga aktiviteter stöder barns och ungas psykosociala välbefinnande. I synnerhet hobbyverksamhet för mindre bemedlade barn och barn som behöver särskilt stöd ska stödjas.

- Skolfrånvaro har ökat med en procentenhet.
- Servicebehovet bland barn och unga med behov av särskilt stöd har ökat. Kostnaderna för tunga tjänster har stigit.
- Upplevelsen av tillväxtmiljöns säkerhet har försämrats. Våld och sexuella trakasserier har ökat i alla åldersklasser. Det krävs åtgärder för att möta denna utmaning som har ökat även på riksnivå.
- Nästan var tredje Esbobo hade inte tillräckligt med pengar för sina egna eller barnens hobbyer, vilket är klart fler än under tidigare år.
- Esbobornas utbildningsnivå är högre än i Finland i genomsnitt: över hälften av Esbobor som fyllt 25 år har tagit examen på högre nivå, medan något över en tredjedel av befolkningen i samma ålder i hela landet har motsvarande utbildningsgrad. Det är också positivt att andelen personer som slutfört endast grundskolan minskar.

Personer i arbetsför ålder

Sammandrag

- Esbobornas välfärd och hälsa ligger utgående från flera olika mätare över genomsnittet. Undersökningar visar att andelen personer i åldern 20–64 år i Esbo som upplever att deras hälsa är medelmåttig eller sämre har minskat.
- Det finns dock skillnader mellan olika befolkningsgrupper, bland annat mellan utbildningsbakgrund och kön.
- Esbobornas sjukfrekvens är låg jämfört med de andra sex största kommunerna. Antalet personer som får invalidpension på grund av psykiska problem eller beteendestörningar har minskat under fullmäktigeperioden.
- De förlorade levnadsåren har minskat i Esbo under fullmäktigeperioden och är de lägsta i de sex största kommunerna.
- Arbetsföra personers röstningsaktivitet i kommunalvalet och upplevelsen av delaktighet ökar.
- Enligt undersökningen Hälsosamma Finland 2023 har den upplevda välfärden hos den arbetsföra befolkningen i Esbo försämrats något jämfört med undersökningen från år 2019. Esboborna upplever i allmänhet att deras välfärd

och livsstil är på en god nivå jämfört med de andra stora städerna.

- Livsstilen har utvecklats i en positiv riktning. Andelen personer som upplevt sitt hälsotillstånd som dåligt (28 procent) har minskat. Andelen rökare (7 procent) har förblivit oförändrad och andelen personer som dricker för mycket alkohol (22 procent) har minskat. Också andelen personer med fetma (19,5 procent) har minskat. Andelen personer som rör sig för lite har också minskat med över sex procentenheter, även om ungefär hälften fortfarande rör sig för lite jämfört med rekommendationerna. I Esbo rör sig varannan person över 20 år i enlighet med rekommendationen om hälsomotion.
- Andelen personer som inte sover tillräckligt har ökat något.
- Betydande psykisk belastning har ökat i fråga om personer i arbetsför ålder (18 procent) både i Esbo och i hela landet. Analyserna visar att ålder, utkomstsvårigheter och sysselsättning inverkar kraftigast på den psykiska belastningen. 20–39-åringar har observerats vara den mest belastade åldersgruppen.
- Andelen personer som tycker att deras livskvalitet är god (56 procent) har minskat. Andelen personer som känner sig ensamma (12 procent) har ökat.

• Skillnaderna i välfärd mellan utbildningsgrupperna är fortfarande stora. I lågutbildade grupper upplever en större del att deras hälsotillstånd, arbetsförmåga och livskvalitet är sämre än bland högre utbildade.

• Arbetslöshet har ett samband med problem med hälsa och välbefinnande. I slutet av oktober 2024 fanns det sammanlagt 16 237 arbetslösa i Esbo. Andelen arbetslösa av arbetskraften var 10,2 procent. Det fanns 16,6 procent (809 personer) fler långtidsarbetslösa än året innan. Andelen personer som varit tvungna att göra avkall på läkemedel eller mat på grund av brist på pengar har ökat.

• Andelen personer som upplever sig vara arbetsförmögna är i Esbo lägst bland kommunerna i huvudstadsregionen. Den fysiska funktionsförmågan är bäst i Esbo, Grankulla, Helsingfors och Uleåborg. Andelen personer som upplever sig vara arbetsförmögna i Esbo är 17 procent, medan medeltalet för hela landet är 20 procent.

Äldre

Sammandrag

- Antalet 75-åringar ökar i Esbo. Äldre invånare är en resurs. Av Esboborna är 15 procent över 65 år och 7,2 procent över 75 år.
- Esbobor i åldern 65–74 år upplever minst psykisk belastning jämfört med i de andra stora städerna.
- Enligt undersökningen Hälsosamma Finland 2023 har det upplevda välbefinnandet hos äldre personer i Esbo försämrats jämfört med undersökningen år 2020. Andelen personer med god livskvalitet (59 procent) och personer som upplever sig vara lyckliga (52 procent) har minskat. Också andelen personer som känt sig ensamma (10 procent) har ökat. Andelen personer som upplever att deras hälsa är medelmåttig eller sämre (41 procent) i åldersgruppen över 65 år har ökat.
- Andelen personer som dricker för mycket alkohol har ökat något. Andelen personer som röker dagligen (6 procent) har däremot minskat.
- Ungefär 15 procent av personer över 65 år har stora svårigheter att gå 500 meter. Denna siffra har ökat med 4 procentenheter sedan år 2020. Samtidigt har andelen personer med fetma stigit. Upp till 60 procent av dem som är äldre än 65 år

rör sig för lite i förhållande till rekommendationerna om hälsotion.

Antalet äldre med funktionsnedsättning på grund av hälsoproblem har också ökat.

- Andelen personer som inte sover tillräckligt har minskat.
- Den ekonomiska situationen hos personer över 65 år korrelerar/har ett större samband med upplevelsen av livskvalitet än hos yngre.
- I Esbo äter över en tredjedel av invånarna grönsaker, frukt och bär flera gånger om dagen. I analyserna påverkades mängden grönsaker, frukt och bär mest av kön och utbildning. Högutbildade invånare uppnår bättre användningsmålet för grönsaker, frukt och bär än lågutbildade invånare.
- Andelen personer som är nöjda med förhållandena i sitt bostadsområde har minskat något, men är fortfarande på en hög nivå (86 procent).
- Andelen personer som upplevt sitt dagliga liv som väldigt tryggt eller mycket tryggt (62 procent) har också minskat något.

III Uppföljning

Utifrån stadens strategi och den omfattande välfärdsberättelsen föreslås det att det utarbetas en välfärdsplan för åren 2026–2029, som föreläggs fullmäktige för behandling. I välfärdsplanen sammanställs de nuvarande separata lagstadgade och andra planer som främjar välbefinnandet så att strukturen på den plan som bereds för beslutsfattandet förnyas och innehållet förenklas. Samtidigt bedöms det om gällande program och planer som främjar välbefinnandet ska fogas till välfärdsplanen. I välfärdsplanen fastställs mål, åtgärder och uppföljningsindikatorer som preciserar stadens strategi och som stöder befolkningens välfärd och hälsa. Främjandet av välfärd granskas fenomenbaserat och enligt åldersgrupp.

Konkreta åtgärder och mål för välfärd fastställs i sektorernas ekonomi- och verksamhetsplaner samt i dispositionsplaner. Främjandet av välfärd beaktas i all service och utveckling beaktas som en del av det grundläggande arbetet.

I och med vårdreformen har ansvaret för att ordna social- och hälsovård samt räddningsväsendet överförts till Västra Nylands välfärdsområde. Kommunerna och välfärdsområdet ska samarbeta för att främja

befolkningens välfärd och hälsa. Välfärdsområdet ska minst en gång om året tillsammans med kommunerna inom välfärdsområdet förhandla om mål, åtgärder, samarbete och uppföljning som gäller främjande av hälsa och välfärd. Det är viktigt att Esbo stad och välfärdsområdet har en gemensam syn på hur Esbobornas välfärd, hälsa och delaktighet ska främjas.

Ett viktigt utvecklings- och satsningsobjekt under de kommande åren är samarbetet mellan staden och välfärdsområdet i arbetet för att främja välfärd. Kommunerna och välfärdsområdena har många samarbetsbehov i anslutning till tjänster som tillhandahålls per invånare och per kund.

Med kontaktytor mellan kommuner och välfärdsområdet avses funktioner och uppgiftshelheter som hör till kommunens eller välfärdsområdets organiseringsansvar och där ett kundorienterat verksamhetssätt förutsätter samarbete mellan kommunen och välfärdsområdet. För att samarbetet ska lyckas behövs bland annat gemensamma visioner och mål, gemensamt överenskomna tillvägagångssätt och en fungerande informationsgång. Uppföljningen av utvecklingen av dessa kontaktytor är en viktig intressebevakningsuppgift i Esbo.

Förslag till fokusområden för det nya fullmäktige

Av uppföljnings- och forskningsuppgifter kan man för närvarande se tre stora riksomfattande fenomen som hotar Esbobornas hälsa och välfärd: upplevelse av ensamhet, ökat våld och en fortsatt försämring av psykisk hälsa.

I fortsättningen ska tre fenomen på stadsnivå beaktas, som varje resultatenheter kan bidra till i sitt eget grundläggande arbete:

- 1. Ökande av antalet möten och stärkande av relationer mellan människor (minskad ensamhet)**
- 2. Stärkande av säkerheten (minskat våld)**
- 3. Stärkande av psykisk hälsa**

Källor

[Elovainio, M. & Komulainen, K. 2023. Yksinäisyys, sosiaalinen eristyneisyys ja terveys. Duodecim 2023; 139\(7\):571-6.](#)

Berättelsen om Esbo 2021–2025
<https://www.espo.fi/sv/staden-och-beslutsfattandet/berattelsen-om-esbo>

Henttonen, E. & Kareinen, J. Kukaan ei synny vihaamaan- selvitys. Oikeusministeriön julkaisu 2023. Viitattu 19.11.2024.
https://julkaisut.valtioneuvosto.fi/bitstream/handle/10024/165318/OM_2023_34_SO.pdf?sequence=1&isAllowed=y

Jaatinen, S. ja Joensuu, M. 2019. Espoon pienalueiden eriytyminen Berliinin kaupungin statusindeksiä mukailevalla tarkastelulla. Eetvartti 4/2019. Espoon kaupunki, Konsernihallinto, Tutkimus ja tilastot.

Folkpensionsanstalten www.kela.fi/tilastot

[Katsui, H., Mietola, R., Laitinen, M., Honkasilta, J. & Ritvaniemi, A. 2023. Epävarmuutta ja vaihtelevaa osallisuutta. Selvitys ihmisoikeuksien toteutumisesta vammaisten henkilöiden arjessa. Helsingin yliopisto, Helsinki.](#)

[Kaupunki ja kuntapalvelut Espoossa 2023](#)

Kestilä, L., Kapiainen, S., Mesiäislehto, M. & Rissanen, P. (toim.) Covid-19-epidemian vaikutukset hyvinvointiin, palvelujärjestelmään ja kansantalouteen Asiantuntija-arvio, 2022. Raportti 4 | 2022, Terveyden ja hyvinvoinnin laitos.

Enkäten Hälsa i skolan 2021. Institutet för hälsa och välfärd [resultat av enkäten](#)

Enkäten Hälsa i skolan 2023. Institutet för hälsa och välfärd THL. [Resultaten av enkäten Hälsa i skolan – Institutet för hälsa och välfärd](#)

Utbildningsstyrelsen: [Kouluruokailun merkityksestä | Opetushallitus](#)

[Palvelut ja hyvinvointi | Espoon kaupunki](#)

Polstat <https://poliisi.fi/toimintaymparisto-ja-tilastot>

Pääkaupunkiseudun hyvinvointikysely 2021. Espoon, Helsingin, Kauniaisten ja Vantaan kaupunkien keväällä 2021 toteuttama väestökysely. Verkojulkaisu pkskysely.kaupunkitieto.fi/sites/default/files/PKShyvinvointikysely2021_indikaattorit.xlsx.

[Sarttila, K., Kauppinen, T., Kilpeläinen, K., Ikonen, J., Koskela, T. & Parikka, S. 2024. Aikuisväestön koettu hyvinvointi 10 kunnassa: Terve Suomi 2023 -tutkimuksen tuloksia.](#)

Saukkonen, P. (2024). Ulkomaalaistaustaiset pääkaupunkiseudulla: asuminen, työllisyys ja tulot vuonna 2022. Tutkimuksia 2024: 4. Helsinki: Helsingin kaupunginkanslia. Saatavilla: https://www.hel.fi/static/kanslia/Kaupunkitieto/24_12_18_Tutkimuksia_4.pdf . Viitattu: 19.12.2024.

Stiglitz, Joseph E. & Sen, Amartya & Fitoussi, Jaen-Paul 2009 [Report by the Commission on the Measurement of Economic Performance and Social Progress](#)

Hälsosamma Finland, THL. <https://thl.fi/sv/forskning-och-utveckling/undersokningar-och-projekt/undersokningen-halsosamma-finland>

Statistikcentralen
statfin.stat.fi/PXWeb/pxweb/fi/StatFin/

Toimintaympäristön tila 2024. Espoon kaupunki.

Tutkimuksesta tiiviisti 13/2024. [Sukupuoli- ja seksuaalivähemmistöihin kuuluvien 8.- ja 9-luokkalaisten hyvinvointi – Kouluterveyskysely 2019–2023](#)

[Weckström, E., Kekkonen, K. & Kekkonen, O. Romanilasten hyvinvointi ja oikeuksien toteutuminen. Valtioneuvoston julkaisu 2023. Viitattu 18.11.2024. Raportti romanilapset.pdf](#)